

Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 43 (974) ГОД XIX 27 КАСТРЫЧНІКА 1974 г. ЦАНА 60 гр.

ВОСЕНЬСКІ МАТЫЎ

Калі зляціць лісток пад бровы,
На свет па-новаму глядзіш, —
Вось вецер
колерам такі ж,
Як валасы жанчын вясковых.

Калі ручай, нібы з вясны,
Пачне звінець без перапынку, —
Яснеюць вочы,
бы галінкі
З густымі кроплямі расы.

Ты, восень, — дабрыня
і жорсткасць,
То ўспыхне раптам шэры ліст,
То скоціцца з дажджамі ўніз —
Слязы маёй
каменьчык шорсткі...

* ✲ *

Перад табой забытую дарогу
Я разгарнуў,
Нібы абрус яна;
Хай сцелецца да светлага парога,
Да хаты,
дзе сябрына і радня.
Няхай ідзе праз гулкія дасвецці,
Губляецца ў далёкіх гарадах,
Няхай з душы жывое слова вецер
Не выкіне,
як птушанё,
з гнязда.

Валянціна Коўтун

ЛІСТ I САКРАТАРА ВАЯВОДСКАГА КАМІТЭТА ПОЛЬСКАЙ АБ'ЯДНАНАЙ РАБОЧАЙ ПАРТЫІ Ў БЕЛАСТОКУ БЕЛЬСКАМУ БЕЛАРУСКАМУ ЛІЦЭЮ

Towarzysz Dyrektor
Liceum Ogólnokształcącego
z Białoruskim Językiem Nauczania
w Bielsku Podlaskim

Składam, na ręce Towarzysza Dyrektora, gorące podziękowanie Komitetowi Organizacyjnemu I-go Zjazdu Absolwentów i Wychowanków Liceum za przesłane życzenia i zapewnienie dalszej ofiarnej pracy.

Wysoko cenimy wychowawczą pracę Szkoły i jej zaangażowanie w życie społeczno-gospodarcze środowiska.

Życzę Dyrekcji Liceum, Gronu Pedagogicznemu i uczniom wielu dalszych sukcesów i osobistej satysfakcji ze zdobywanej wiedzy i pracy oświatowej i wychowawczej.

Z poważaniem

Zdzisław Kurowski

Białystok, 3 października 1974 r.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У "Ніве"

Злева направа: стаяць Мікалай Севасцьянавіч Кудрашоў і Эміль Талочка, сядзяць: Феліцыя Талочка з сваім любімым унукам Валерыкам Кудрашовым, Галіна Васільеўна Кудрашова і Таня Кудрашова.

ПАСЛЯ ТРЫЦЦАЦІГАДОВАГА РАССТАННЯ

Скоры поезд Ленінград-Берлін пунктуальна ўехаў і затрымаўся на беластоцкім вакзале. Мы — чалавек дзесяць, сустракаючых сям'ю Кудрашовых — разбегліся па перону і перапытвалі прозвішчы кожнага выходзячага з цягніка. І вось ужо пані Феліцыя ў абдымках Мікалая Кудрашова, пан Эміль прыпадносіць букет кветак Галіне Кудрашовай, вітаемся з дзецьмі Таняй і Валерыкам Кудрашовымі. А праз пятнаццаць-дваццаць мінут уся наша грамада сядзіць за святочна застаўленым сталом на кватэры Феліцыі і Эміля Талочка. Выпіваем тост за сустрэчу, цудоўную сустрэчу блізкіх людзей пасля 30-гадовага расстання. Льюцца польскія і рускія песні, успльіваюць успаміны...

✲

Дзяцінства Мікалая Севасцьянавіча Кудрашова не належала да лёгкіх. Нарадзіўся ён у Горкаўскай вобласці ў сялянскай сям'і ў 1934 годзе ўжо пасля смерці свайго роднага бацькі. У маці было шасцёра дзяцей, і Колю ўзяў на выхаванне і ўсынавіў капітан Савецкай Арміі Севасцьян Кудрашоў, які быў жанаты на роднай сястры Колінай маці. Кудрашовы сваіх дзяцей не мелі і ўсё сэрца аддавалі свайму прыёмнаму сыну. Недзе ў 1939 годзе капітан Кудрашоў быў накіраваны на службу ў воінскай часці, што стаяла ў Кнышыне на Беласточчыне. Неўзабаве да яго прыехала на сталае жыхарства і жонка з Колем. Сям'я жыла спакойна і шчасліва. Здавалася, што ніякае гора не можа пагражаць хлапцу. Хадзіў ён у дзіцячы сад, гуляў са сваімі кнышынскімі аднагодкамі, у вольныя ад службы хвіліны бацька браў яго з сабой на экскурсіі па ваколіцы ці на рыбалку на кнышынскім возеры.

Быў цудоўны пагодны май 1941 года, і маці пад канец месяца выехала на некалькі тыдняў у далёкі Акцюбінск, каб праведаць родзічаў. Няшчасце звалілася нечакана раніцай 22 чэрвеня 1941 года. Спакойны дзіцячы сон перарвалі выбухі авіябомб і ўзрывы дальнебойных нямецкіх гармат. Дзіця сарвалася са сваёй пасцелі і кінулася да ложка бацькі. Ложак быў гладка паслані — бацька пасля вячэрняга дзяжурства, відаць, не вяртаўся на кватэру. Прыбегла суседка, супакоіла, памыла, апранула і накарміла хлапца. А праз некаторы час з'явіўся бацька. Супакоіў сына і суседзяў, але на ўсялякі выпадак спакаваў самыя неабходныя дзіцячыя рэчы. Праз дзень-другі заліваючагася слязьмі Колю цяжка было адарваць ад бацькавай шыі, але цягнік з эвакуіруючыміся сем'ямі савецкіх воінаў і іншымі людзьмі ўжо рушыў. Бацька аддаў хлопца пад апеку знаёмых, развітаўся з сынам і вярнуўся ў сваю вайсковую часць. Не ведаў яшчэ тады сямігадовы Коля, што бачыць яго ўжо апошні раз.

Фашысцкія груганы разбамбілі цягнік з жанчынамі і дзяцьмі ў Слоніме. Неўзабаве горад аказаўся ў акружэнні. Дзяцей з сямей савецкіх ваенных фашысты сагналі ў канцлагер. Кармілі раз у дзень нейкай агіднасцю з бручкі і гнілой бульбы. І групка хлапчукоў пралезла ноччу пад калючым дротам і разбеглася па ваколіцы. Некалькі з іх

(Працяг на стар. 5)

З ПЕСНЯЙ НАСУСТРАЧ XXX-ГОДДЗЮ ПНР

Анна Стахвіюк з Трасцянкі Гайнаўскага павету на сёлетнім фінальным аглядзе ВГКТ заняла другое месца ў катэгорыі фальклорнай песні ў групе салістаў.

Фота А. Карпюка

НАШ З'ЕЗД

Якім быў I з'езд выпускнікоў Бельскага беларускага ліцэя?

Незабыўны, цудоўны, свойскі і сямейны, цёплы і радасны — такія ацэнкі чуліся і чуюцца пастаянна.

Як добра было з біццём сэрца сустракацца з сябрамі, якіх не бачыў 30, 20, 10 год! Як добра было вярнуцца ў тыя дні шумнай і часта дурнаватай маладосці, калі за плячыма няслося 16-19 год.

Нязмернае паважанне да настаўнікаў у час з'езду было характэрнай рысай гэтай сустрэчы. Пацягнуліся рукі на прывітанні, а вочы, здавалася, гаварылі: „Я добра сёння вывучыў урок".

З'езд пацвердзіў: выхадцы ліцэя — людзі адной вялікай і дружнай сям'і, якія сваёй працай, сваім жыццём прыносяць гонар сваёй школе, сваім настаўнікам, сваім бацькам і сваім калегам.

У выпуску 1974 г. была 1000-ая асоба, якая атрымала матуральнае пасведчанне беларускага ліцэя. Гэта найлепшая выпускніца года, выдатны матэматык. Яна без экзаменаў была прынята ў Варшаўскую палітэхніку. 1001 выпускнік распачаў вучобу ў СССР, таксама ў тэхнічным напрамку. Разам матуру ў беларускім ліцэі атрымала 1084 асобы плюс 80 выпускнікоў беларускай гімназіі з 1946 года.

Абсалютная большасць выпускнікоў здабыла вышэйшую, чым сярэдняя, адукацыю. Многія дасягнулі высокіх навуковых ступеняў, а многія працуюць на высокіх адказных пасадах у прамысловасці і дзяржаўнай адміністрацыі. Працуюць у розных гарадах і вёсках краіны. Заўсёды і ўсюды цанілася палітычнае і грамадскае заангажаванне выхадцаў з беларускай школы. Высока цэніцца іх добрая праца, дысцыплінаванасць і самаахвярнасць.

Дырэкцыя ліцэя і арганізацыйны камітэт I з'езду правялі без асобай падборкі анкету сярод групы выпускнікоў. Вось кароткі плён яе. На 115 анкетаваных маем: трох галоўных бухгалтараў і бухгалтараў, 7 настаўнікаў пасля СН, 9 лекараў, 4 магістраў матэматыкі (пасля універсітэтаў), 3 студэнтаў, 8 медсёстраў пасля 2-гадовых паматуральных школ, 4 магістраў педагогікі, 3 магістраў фармацыі, 5 магістраў права, 2 магістраў тэалогіі, 9 магістраў філалогіі, 8 тэхнікаў з пасляматуральнымі школамі, дзве акушэркі, трох працаўнікоў устаноў, 2 журналістаў, 5 інструктараў або інспектараў, 2 гаспадароў, 1 ляснічага, 28 інжынераў — у тым ліку 21 магістраў інжынераў.

Сярод 115 маем 4 высокіх афіцэраў са спецыяльнасцю магістра інжынера або лекара, маем тры адкрытыя дактараты, 3 ад'юнктаў, 3 ардынатараў у бальніцах, 1 кіраўніка клінікі, 2 з навуковай ступенню доктара.

На 115 анкетаваных 71 асоба выконвае найменш адну грамадскую функцыю. Найчасцей гэта сакратары і дзеячы партыі розных грамадскіх і культурных арганізацый.

Працяг на стар. 4

ШТО НОВАГА?

Усё больш ашчадных сялян

Разважлівая ашчаднасць — гэта прызнак разумнага гаспадарання, гэта таксама самы лепшы паказчык заможнасці і багацця.

Дырэктар Ваяводскага аддзела Цэнтральнага саюза спулдзельчых банкаў, магістр **Юзэф Стэльмашынскі** з гонарам адзначае, што ашчаднасці сялян Беластоцкага ваяводства ў 1972, 1973 і 1974 гадах нараслі шмат шпарчэй, чым у краіне.

— Па вышыні прыросту, — гаварыў мне дырэктар, — заваявалі мы першае месца ў краіне.

Найлепш гэта адлюстроўвае наступны прыклад: каб накапіць першы мільярд злотых ашчаднасцей у спулдзельчым банку, спатрэбілася аж 17 гадоў. Яго сяляне Беласточчыны склалі ў 1972 годзе. А вось ужо другі мільярд злотых паявіўся ў спулдзельчым банку пад канец першага квартала гэтага года, значыць на працягу 15-17 месяцаў.

У Беластоцкім ваяводстве налічваецца цяпер больш-менш 180 тысяч аднаасобных гаспадарак. 156 тысяч з іх адкладаюць свае ашчаднасці ў спулдзельчых банках. За прададзеныя тавары ў 1972 годзе атрымалі яны з кас спулдзельчага банка 5 мільярдаў 670 мільёнаў злотых, а ўжо ў наступным годзе ў кішэні сялян паплыло амаль 7 мільярдаў злотых. У гэтым годзе даходы сялян павялічыліся на 20 працэнтаў. Зразумела, гэтая карысная гаспадарчая з'ява знайшла адразу сваё адлюстраванне ў СОП-аўскіх ашчадных кніжках. Сялянскія ашчаднасці, накопленыя ў спулдзельчых банках на Беласточчыне, 30 верасня гэтага года склалі ўжо **2 мільярды 184 мільёны злотых. На аднаго статыстычнага селяніна**, які карыстаецца паслугамі спулдзельчага банку, **прыпадае ў сярэднім па 14 тысяч злотых.**

Гэта дае Беласточчыне восьмае месца ў краіне.

— У нас на Беласточчыне, — інфармуе дырэктар Стэльмашынскі, — найбольш ашчадных сялян жыве ў Беластоцкім, Сямяціцкім і Бельскім паветах.

Над гэтым варта хвіліну прызадумацца. Беластоцкі, Сямяціцкі, Бельскі, а да іх яшчэ можна дадаць і Гайнаўскі паветы дагэтуль лічыліся адсталымі раёнамі ваяводства. Аказваецца, аднак, што сяляне і ў гэтых паветах умеюць ашчадна і разважліва гаспадарыць.

— Наш вопыт паказвае, — яшчэ раз бярэ слова начальнік спулдзельчых банкаў на Беласточчыне, — што сяляне Беласточчыны ўжо з поўным даверам даручаюць нам свае немалыя ашчаднасці. Хопіць сказаць, што кожны год на працэнты ад гэтых ашчаднасцей адводзім мы амаль 40 мільёнаў злотых. Затым ужо 52-ое сялян вылясавала ў нас трактары як прэмію. Гэтую форму ашчаднасці ўвялі мы два гады таму назад і карыстаецца яна сярод жыхароў вёсак вялікім поспехам.

— Вядома, — гавару я, — сялянскія ашчаднасці не залежваюцца ў стальных сейфах спулдзельчых банкаў.

— Мы іх перш за ўсё выкарыстоўваем на крэдыты для гаспадароў, якія іх патрабуюць. Цяпер рэдка хто адыходзіць ад нас з пустымі рукамі. Сяляне нам давяраюць, дык і мы ім ахвотна дапамагаем.

— Такім чынам усё больш і больш нітак звязвае нашых гаспадароў з дзейнасцю спулдзельчых банкаў.

(Працяг на стар. 4)

Карэспандэнцыя з Мінска

ДАКЛАДНАСЦЬ АКЦЁРСКАГА МАЛЮНКА

Калі глядзіш на сцэну і ў святле рампы бачыш „жыццё чалавечага духа", увасобленае ў плоць персанажа Здзіславам Стомам, дасканалым беларускім артыстам, цешышся менавіта дакладнасці акцёрскага малюнка. У сваіх пошуках сцэнічных колераў З. Стома ідзе ад жыццёвых назіранняў, ад сваіх мастацкіх роздумаў аб бачаным і перажытым ім самім. Плюс — нязвыклая артыстычная тэхніка. Яму важна паглыбіцца ў сутнасць чалавечага характару, ён дасканала вывучыць яўныя і скрытыя пружыны паводзін героя. І адначасова шукае, прабуе,

Сцэна з спектакля „Людзі на балоце".

прымярае да сябе непаўторную манеру хадзіць і смяяцца, плакаць і ўздыхаць...

Іграе Здзіслаў Францавіч ролі ў п'есах беларускіх аўтараў, выступае ў творах рускай і зарубежнай класікі, няма ў яго назойлівага падкрэслівання рыс характару, выведзенага аўтарам. Ён па-мастацку прапаведуе вернасць „тром праўдам" — праўдзе жыццёвай, праўдзе сацыяльнай і праўдзе мастацкай.

Камедыйны артыст... Сочачы за ігрой З. Стомы, гледачы часта смяюцца. Не бяззубым смехам пустых людзей, задаволеных, што іх забаўляюць. Акцёр узбуджае актыўныя эмоцыі, і мы сваім смехам або разам з артыстам караем зло і ўродства, або вітаем у яго асобе пераможцу над злом і маральным убоствам. Як непадобны паміж сабой Францысь Пустарэвіч у „Паўлінцы" Я. Купалы і куранёўскі кулак Глушак („Людзі на балоце" па раману І. Мележа), прыслужнік акупантаў Бураўчык у „Канстанціне Заслонаве" А. Маўзона і скромны настаўнік з грузінскага аула ў камедыі „Я, бабулька, Іліко і Іларыён" Н. Думбадзе і Г. Лордкіпанідзе.

Народны артыст СССР Здзіслаў Стома.

Яго „асаджаюць" шматлікія паклоннікі сцэнічнага мастацтва. На сустрэчах з гледачамі яму прыходзіцца адказваць на пытанне: „Як гэта ў вас выходзіць?" А ён тады пакажа на імправізаванай сцэне — як іграе. Напрыклад, аднойчы ў тэлевізійным часопісе Здзіслаў Францавіч выконваў урывак з рамана „Бравы салдат Швейк" Я. Гашэка, і было ў ім столькі духоўнага здароўя і вясёлага ладу сэрца, што сапраўды было шкада адсутнасці інсцэніроўкі ў рэпертуары роднага для З. Стомы Акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы, у трупе якой ён працуе вось ужо 33 гады...

У калектыве ведаюць і любяць Стому. Тысячы выступленняў у калгасах і воінскіх часцях, у школах і на прамысловых прадпрыемствах наладзіў ён. Калі трупа абмяркоўвае актуальныя пытанні творчага жыцця, рэпертуар і тэндэнцыі развіцця, камуніст З. Стома выступае як аўтарытэтны і ўдумлівы мастак-грамадзянін. Тэатр для яго — кафедра, з якой можна сказаць многа праўдзівых і жывых слоў.

Барыс Бур'ян
фота Э. Трыгубовіча

Сцэна з спектакля В. Гюго „Тысяча франкаў узнагароды".

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 27.X.
6.35 Tech. Rol. Mat. 7.05 Upr. rośl. 7.35 Kurs Rol. 8.10 Przyp. radz. 8.20 Bieg po zdrowie. 8.30 Now. w domu i zagr. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek 10.15 Antena. 10.35 Początek końca — film radz. 11.25 Lektury Pegaza. 11.40 Radar. 12.00 Dziennik 12.20 Szansa Krynek. 12.50 Studio Muz. Roz. 13.20 Klub Sześciu Kont. 14.05 Dla dzieci. 14.35 Nie tylko dla pań. 15.05 Bank Miast (I) Ciechanowiec—Pińczów. 16.20 Refleksje ob. 16.35 Recital pieśni. 16.55 Los. Toto-Lot. 17.10 Tele-Echo. 18.00 Bank Miast (II). 18.15 Sport. 19.10 Bank Miast (III) 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Katastrofa — film TVP. 21.20 Bank Miast (IV). 21.50 Co kto lubi. 22.40 Sport.

Poniedziałek 28.X.
12.45 Tech. Rol. Mat. 13.25 Mech. rol. 15.55 Nurt — Nauki o polit. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik 16.40 Zwierzyniec. 17.30 Echo stad. 17.55 Warsz. persp. 18.10 Sport w karykaturze. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Światłoczuły notatnik. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: St. Wyspiański — Kroniki królewskie 22.00 Julien Bryan. 22.35 Muzyka przy świecach. 22.50 Dziennik. 23.05 Oferty.

Wtorek 29.X.
6.30 Tech. Rol. Mat. 7.05 Mech. rol. 9.00 Dla szkół: (kl. V) J. pol. Jan Matejko. 10.00 Jak hartowała się stal — film radz. 11.05 Dla szkół (kl. VII—VIII) Wych plast. Malarstwo cz. III. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Bot. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.05 Spacerkiem po kinach. 17.35 Studio Tel. Mł. 18.15 Kr. Warsz. i Maz. 18.35 Eureka. 19.05 Przyp. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Jak hartowała się stal — film radz. 21.25 Świat i Polska. 22.10 Sport. 22.20 Śpiewa John Gabilou (Francja). 22.50 Dziennik.

Środa 30.X.
6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Bot. 10.00 Hamlet — film fab. radz. 12.45 Tech. Rol. Fiz. 13.25 Upr. rośl. 15.55 Nurt — Psych. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Kiermasy — film folkl. 17.10 Inf. Tow., Prop. 17.30 Los. Mał. Lot. 17.40 Artur Becker — film NRD. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Jesienny raport. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Hamlet — film. fab. radz. 22.45 Dziennik. 23.00 Sport.

Czwartek 31.X.
6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 10.00 Katastrofa — film TVP. 12.55 Dla szkół (kl. IV lic). J. pol. Polska poezja współcz. 13.45 Tech. Rol. Chem. 14.30 Hod. zwierz. 15.05 Mat. w szkole. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran z bratkiem. 17.40 Zwyczaje i obrzędy. 18.10 Kr. Warsz. i Maz. 18.25 Piłka nożna: Polska — Kanada II poł. 19.10 Przyp. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr Kobra: Z. Zeidler-Zborowski — Śmierć w samochodzie. 21.35 Sport. 21.45 Listy i polityka. 22.15 Miłosna Tragedyja na Diabelskiej Górze I. Iredyńskiego. 22.55 Dziennik.

Piątek 1.XI.
6.30 Tech. Rol. Chem. 7.00 Hod. zwierz. 10.40 Pr. dnia. 10.45 Jan Jaroń gra chorały Bacha. 11.00 Pasażerka — film fab. pol. 12.00 Dziennik. 12.20 Michał Mostnik. 12.50 Publ. kult. 13.40 Łąka — film. 14.10 Dla dzieci. 14.50 Robert Schumann — IV Symfonia d-moll w wyk. Ork. Symf. Radia Lipskiego. 15.25 Obrzędy Ludowe w Homolju — film. dok. jug. 15.55 XXX-lecie muz pol. — teletur. 17.00 Koncert w Żelazowej Woli. 17.10 Woda życia — film fab. radz. 18.25 Scena zbiorowa ze świętym — rep. 18.45 Sonata b-moll Chopina. Gra Smendzianka. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: G. Hay — „Mienie". 21.30 Panorama. 22.10 Jesień Cheyennów — film fab. ameryk.

Sobota 2.XI.
8.30 Tech. Rol. Wskaz. met. 9.00 Mat. 9.45 Pr. dnia. 9.50 Red. Szk. zapowiada. 10.00 Pr. I prop. 10.15 Koncert A-dur Liszta gra Małcużyński. 10.40 Hajducy — film fab. rum. 12.15 Rep. z XX Festiwalu Organowo-Kantatowego we Wrocławiu. 12.55 Czas i ludzie. 14.55 Pr. roz. zrealiz. na Zamku Król. 16.10 Dla dzieci. 16.35 Z kamerą wśród zwierz. 17.05 Szare na złote. 17.30 Scena Tel. Mł. „Krawędź". 18.00 Spotkanie z M. Grechutą. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30. Monitor. 20.20 Tak tu cicho o zmierzchu — film fab. radz. 22.30 Świadkowie. 23.05 Dziennik. 23.25 Sport. 23.35 Ballady J. Słowikowskiego.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 25.X. — 8.30 Film fab. 14.15 Koncert. 17.30 Film fab. 19.30 Artysta ludowy ZSRR A. Rajkin. 20.40 Pr. rozr. 21.45 Sport.

Sobota 26.X — 8.30 Film fab. 11.45 Przegląd film. 14.30 Filmy anim. 15.00 Hokej. 17.15 Film dok. 18.15 Wieczór autorski Sołowiowa-Siedoja.

Niedziela 27.X — 11.30 Turniej bokserski. 13.00 Piłka nożna. 14.20 Wiersze czyta Pimien Panczenko. 14.30 Koncert. 15.00 Panorama międzynar. 15.30 Filmy anim. 16.15 Klub film. 17.15 Wieczór pośw. 150-leciu Teatru Małego. 19.30 Panorama film. 21.00 Sport.

КІНО

Białowieża Nie zestarzejemy się razem — fran. 29—30.X. Łobuz — fran. 2—3 XI.
Czeremcha Morderca samotnych kobiet — NRD 29—30.X. El Dorado — USA 2—3.XI.
Czyże Pippi w kraju Taka-Tuka — szwedz. I pozdrawiam jaskółki — czeski 30.X.—3.XI.
Dubicze Cerkiewne Królewna w oślej skórze — franc. Na niebie i na ziemi — pol. 30.X—3.XI.
Gródek Gwiazdy oczami wojownika — radz. 2—3.XI.
Kleszczele Echa dawno minionych dni — radz. 2—3.XI.
Michałowo Francuski łącznik — USA 29—30.X. Przygody Robinzona Cruzoe — radz. 2—3.XI.
Mielnik Bubu z Montporhasse — włoski 30.X. Samuraj i kowboje — USA 2—3.XI.
Milejczyce Podróż za jeden uśmiech — pol. 29—30.X. Rodeo — USA 30—31.X. Janosik — pol. 1—2.XI.
Narew Nocny kowboj — USA. Wspomnienia z przeszłości — RFN 30.X.—3.XI.
Narewka Nie drażnić cioci Leontyny — franc. Wielka, większa i największa — pol. 30.X.—3.XI.
Nurzec Nie drażnić cioci Leontyny — franc. 29.—30.X. Wielki łup gangu Olsena — duński 31.X.—1.XI. Milion za Laurę — pol. 2—3.XI.
Orla Ned Kelly — ang. Dożyjmy do poniedziałku pol. 30.X.—3.XI.
Rajsk Spragniona miłości — bułg. Nie ma mocnych — pol. 30.X.—3XI.
Suchowola Kajtek i siedmiogłowy smok — węg. 29—30.X. Ostatni nabój — rum. 31.X—1.XI. Miasto czerni — węg. 2—3.XI.

B.Z.Graf. zam. 2952 O-3

БГКТ ХРОНІКА

■ 11 кастрычніка прэзідыум сакольскага аддзела БГКТ з удзелам старшыні ГП Мікалая Самоціка зрабіў аналіз кантрольнага пратакола МСВ і на гэтай аснове апрацаваў заданні, каб палепшыць статутовую дзейнасць БГКТ. Шмат увагі было прысвечана конкурсам — тэатральнаму і песеннаму, да якіх рыхтуюцца ўсе аддзелы БГКТ.

■ 12 кастрычніка з нагоды XXXI гадавіны Войска Польскага ў гарадскім аддзеле БГКТ у Беластоку палкоўнік Завільскі расказаў прысутным аб баявым шляху нашай арміі.

■ Харавы і танцавальны калектыў беластоцкага гарадскога аддзела БГКТ 13 кастрычніка далі ў Сямяцічах два канцэрты.

■ У лістападзе адбудуцца пленарныя пасяджэнні праўленняў аддзелаў БГКТ, на якіх будзе зроблена ацэнка ўдзелу БГКТ у святкаванні XXX гадавіны ПНР, а таксама абмеркаваны будуць напрамкі дзейнасці ў новым культурна-асветным годзе 1974-75.

Затым адбудзецца пленум Галоўнага праўлення, на якім будзе падсумаваны ўдзел БГКТ у святкаванні XXX гадавіны ПНР, рэалізацыя пастаноў VI з'езду БГКТ і напрамкі культурна-асветнай дзейнасці.

■ Прэзідыум гайнаўскага аддзела БГКТ прыдзяліў сваім актывістам для абслугі паасобныя гурткі БГКТ. Актыў зверне асаблівую ўвагу на статутовую дзейнасць гурткоў, у тым ліку і на аплочванне членскіх складчын.

■ З аплочваннем членскіх складчын справа не выглядае добра ва ўсіх аддзелах БГКТ. За тры мінулыя кварталы членскія складчыны аплочаны: у сямяціцкім аддзеле — 55,4%, у варшаўскім аддзеле — 52,4%, у беластоцкім павятовым — 39,6%, у гданьскім — 36,9%, у беластоцкім гарадскім — 33,8%, у бельскім — 24,9%, у гайнаўскім — 16,3%, у сакольскім — 6,5%, а ў дуброўскім толькі некалькі працэнтаў. (мх)

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Ахрымаўцы

Вёска ў 12-13 км на поўнач ад Саколкі, 31 гаспадарка, каля 180 жыхароў.

Мясцовыя назвы палеткаў: **Кузьміцкая Гара, Батлага, Багон, Ятоўшчына, Дубнікі, Сусэра, Дуброўка**, рэчка **Наваркіе** (Ласасянка), крыніцы: **Кулінoўшчына.** Мясцовыя гаспадыні кажуць, што вада з гэтых крыніц надта ж мяккая, асабліва калі варыць гарох, дык зярняты ўмомант разварваюцца.

Жывуць тут: **Альшэўскі, Барыс, Кічук, Кедыш, Палушанчык, Пясняк, Руцкі, Чапляевіч, Шока, Шымчык.**

Ахрымаўцы былі калісьці паншчыннай вёскай і належалі да двара ў **Паўлавічах.** Назва вёскі патранімічнага характару, яна паходзіць ад уласнага імя „Ефрем“, якое ў актах, што адносяцца да беларускіх зямель, у XVI стагоддзі часта прымала форму **„Ахрым“** (напрыклад, у гарадскіх кнігах горада Пінска пад 1552 г. знаходзім „Охрим Сидецкий“).

Пра даўняшнія і сённяшнія часы і справы **Ахрымаўцаў** размаўляю з **Вацлавам Кічукам,** тутэйшым старажылам, якому ўжо споўнілася 65 год, але ён усё яшчэ актыўны грамадскі дзеяч у Сакольскім павеце і перадавы гаспадар у сваёй вёсцы.

— Ад сваіх бацькоў я атрымаў у спадчыне 2,6 гектара. Гэта была такая палосачка, што на лузе і цэлага пракосу не выходзіла, на полі ж, калі сядзеш на адну мяжу, дык ступні на другую абапіраюцца. А жыць трэба было. Што ж, на заробкі з дня ў дзень хадзілі, абы толькі што трапілася. Жонка, бывала, цэлы дзень, не разгінаючыся, бульбу ў двары капае за 90 грошаў, а кілаграм цукру каштаваў 1 злоты і 5 грошаў. І з галавы не выходзіла стакана, каб не адно самому як пражыць, але каб і дзецям на будучыню на кавалак хлеба штосьці закінуць...

Цяпер В. Кічук гаспадарыць на 18 гектарах. Ён мае камплект сельскагаспадарчых машын: трактар „Урсус Ц-411“, снопавязалку, бульбакапалку, сеўнікі для збожжа і для мінеральных угнаенняў, грабілку, свой млынок. У яго хлявах стаіць 16 штук быдла, у тым ліку 8 дойных кароў. Кожны месяц ён дастаўляе звыш тысячы літраў малака. Гадуе таксама свіней, здае ў год каля 20 кормнікаў. На панадворку каля 100 штук рознай хатняй птушкі. І поле ў яго родзіць як належыцца. Штогод ён прадае дзяржаве 5 тон збожжа (паўтары тоны пшаніцы і 3,5 тоны жыта) ды звыш 10 тон бульбы.

— Сёння, калі толькі чалавек хоча, дык можа ўсё зрабіць, усё мець і жыць прыпяваючы. Але не толькі пра сябе думаць трэба. Яно, бачыце, нават і ў полі найвышэйшы дуб — гэта яшчэ не лес. Таксама і з гаспадарамі: трэба клапаціцца пра тое, каб большасць, калі ўжо не ўсе, сяляне былі культурнымі і заможнымі. Таму нельга жыць толькі сваім панадворкам.

І гэтыя словы ў В. Кічука не разыходзяцца з яго ўчынкамі. Ён ад пачатку заснавання ЗСЛ належыць да гэтай арганізацыі, з'яўляецца яе актывістам. Дзесяць год таму назад быў ініцыятарам заснавання ў Ахрымаўцах сельскагаспадарчага гуртка. Прымае актыўны ўдзел у працы наглядальнага савета ГС-у і наглядальнага савета Акруговай малачарскай спулдзельні ў Саколцы. Ужо пяты раз яго абралі радным Павятовай рады нарадовай.

— Здаецца мне, — разважае В. Кічук, — што неабходна ўсё больш павялічваць колькасць машын на вёсцы: як у міжгуртковых машынных базах, так і ў прыватным уладанні сялян. Вось хоць бы для нашай вёскі проста дазарэзу патрэбен малацільны агрэгат, некалькі сеялак для збожжа, веялка, грабілкі. Але не толькі. Машыны патрабуюць належнага догляду, і тут трэба ўсяму грамадству і ўладам больш вымагаць і ад працаўнікоў сельскагаспадарчых гурткоў і машынных базаў ды ад саміх сялян. Неабходна заахвочваць людзей, каб у кожнай гаспадарцы было сама меней па адной штуцы быдла на гектар зямлі і лугу. Час ужо падумаць нам таксама і пра ачыстку поля ад каменняў. Сакольшчына надта ж камяністая, усюды поўна валуноў. Яны вельмі перашкаджаюць машынам у працы, але ў той жа час каменні — гэта дасканалы будаўнічы матэрыял і ў вёсцы і ў горадзе. І яшчэ адна агульная справа, якая датычыць усіх сялян, — гэта моладзь. Уцякае яна нам з вёскі, і трэба рабіць усё, каб хоць у вялікіх ды сярэдніх гаспадарках заставаўся адзін малады чалавек.

І ў гэтай справе В. Кічук можа быць узорам. Яго старэйшы сын Станіслаў пасля заканчэння факультэта геафізікі ў Люблінскім універсітэце застаўся там жа працаваць асістэнтам і цяпер рыхтуецца да абароны доктарскай дысертацыі. Малодшы ж сын Юзэф, закончыўшы школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, працуе разам з бацькам на гаспадарцы.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

НАЙСТАРЭЙШАЯ на БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Сёлета Беластоцкай медыцынскай акадэміі спаўняецца 25 год. Надзвычай плённай у навучальнай і навукова-даследчай дзейнасці была гэтая першая чвэрць стагоддзя самай старэйшай на Беласточчыне вышэйшай навучальнай установы.

Калі восенню 1949 года першы студэнт пераступаў парог напалавіну разбуранага вайной былога палаца Браніцкіх, ва ўсім Беластоцкім ваяводстве працавала ўсяго толькі 65 лекараў медыцыны. Сёння ж на Беласточчыне працуе звыш 2 тысяч лекараў з высокімі кваліфікацыямі, у іх ліку болей чым 80 працэнтаў — гэта выпускнікі Беластоцкай медыцынскай акадэміі. Калісьці гэты шэдэўр палацовага будаўніцтва ў стылі барока быў сімвалам раскошнага жыцця магнатаў і беспрасветнай нядолі працоўнага люду, цяпер жа ён стаў ачагом навукі, што служыць рабочым, сялянам, працоўнай інтэлігенцыі. За дваццаць пяць год працы Беластоцкая медыцынская акадэмія падрыхтавала звыш 3800 лекараў медыцыны, а адкрыты ў 1968 годзе яе аддзел стаматалогіі ўжо выпусціў 68 зубных лекараў. Сёння ў ёй працуе каля 400 выкладчыкаў, а сярод іх 14 прафесараў. На 45 кафедрах гэтай вялікай навуковай установы атрымала навуковае званне доктара медыцыны 360 асоб і 56 асоб — габілітаванага доктара медыцыны. Спецыялізацыю зрабіла тут 1100 лекараў.

Беластоцкая медыцынская акадэмія сёння з'яўляецца вядомым не толькі ў Польшчы, але і па-за яе межамі навуковым цэнтрам. Навуковыя даследаванні па згуставанні крыві сталі яе вядучай галіной. У мурах акадэміі адбываюцца агульнапольскія і сусветныя навуковыя кангрэсы і з'езды. Тэарэтычныя дасягненні выкарыстоўваюцца ў лячэнні хворых. У беластоцкай медыцыне паўстала шэраг новых сучасных спецыяльнасцей — эндакрыналогія, хірургія сэрца, цэнтр штучнай ныркі і іншыя. Уведзены новыя метады дыягнозу і лячэння. Многа прац беластоцкія вучоныя прысвяцілі праблеме неўспрыймальнасці антыбіётыкаў, правільнаму развіццю дзяцей і моладзі. Вялікі таксама іх уклад у справе даследавання і аховы асяроддзя чалавека.

У сваёй навучальнай і даследчай дзейнасці Беластоцкая акадэмія супрацоўнічае з многімі вышэйшымі навуковымі ўстановамі ў Польшчы і на свеце, асабліва плённа развіваецца яе супрацоўніцтва з медыцынскімі інстытутамі ў Гродне і Каўнасе.

Як падкрэсліў у сваім выступленні на ўрачыстым адкрыцці 1974/75 навучальнага года рэктар акадэміі праф. др **К. Віснеўскі,** цяпер вядзецца падрыхтоўка спецыялістаў для адкрыцця ў недалёкай будучыні Беластоцкага інстытута дзіцяці і цэнтра геранталогіі.

Сенат і камітэт Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Беластоцкай медыцынскай акадэміі дбаюць пра тое, каб належна падрыхтаваць лекараў з высокімі кваліфікацыямі, чулых да чалавека і гатовых заўсёды ісці яму на дапамогу. (іс)

Медыцынская акадэмія.
Фота В. Рудчыка.

АПОВЕСЦЬ ПРА ПРАРОКА АЛЬЯША

У Гродне жыве беларускі пісьменнік Аляксей Карпюк. Ён родам з вёскі Страшава ў Беластоцкім павеце. Яму цяпер ужо 54 гады. У Савецкую Беларусь перасяліўся ён разам з сям'ёй адразу пасля вайны.

Няма і не было дагэтуль другога пісьменніка, які столькі сваіх твораў прысвяціў бы нашай роднай зямлі. Фактычна амаль усё, што выйшла з-пад пяра Аляксея Карпюка, так ці інакш, датычыць Беласточчыны.

Вось нядаўна, дзякуючы Мінскаму выдавецтву „Мастацкая літаратура“, атрымалі мы зноў новую, здаецца, ужо восьмую або дзевятую кніжку гродзенскага пісьменніка. Гэта дакументальная аповесць „Вершалінскі рай“. Яе асноўным героем з'яўляецца **Альяш Клімовіч** — селянін з вёскі Грыбоўшчына ў Сакольскім павеце, які ў міжваенны час праславіўся як прарок Альяш Грыбаўскі.

Старэйшыя людзі яшчэ добра памятаюць гэты магутны, стыхійны псіхоз, які авалодаў вёскі Заходняй Беларусі і прымушаў сялян паломнічаць у далёкую Грыбоўшчыну, дзе прарок Альяш пабудаваў найперш адну царкоўку, а затым „Горад Вершалін“, які толькі адзін меў астацца на зямлі ў час „страшнага“ суда.

„У вёсцы Грыбоўшчына, — распачынае сваю аповесць Аляксей Карпюк, — *праваслаўныя жылі побач з католікамі. Адны і другія гутарылі тым самым, што і ў маім Страшаве, беларускім дыялектам... На пытанне ж — беларусы яны ці палякі, упэўнена заяўлялі:*

— Не, мы тутэйшыя! Нават гаварыць ні па-польску, ні па-беларуску не ўмеем! Па-просту гаворым! Гэта за каралём нас пісалі палякамі, за царом — рускімі; халера іх бяры, няхай сабе так і пішуць — абы нас не чапалі!“

Вось у гэтай вёсцы неўзабаве пасля адмены паншчыны *„...Клімовічава Юзафіна на пагорку, жнучы, нарадзіла другога сына Альяша“.* Яго бацькам быў Лаўрэн. Маці — Юзафіна — выводзілася з каталіцкай сям'і. Выходзячы замуж за праваслаўнага, яна прыняла і мужаву веру, але глыбока ў душы засталася аднак каталічкай.

Пасля вайсковай службы Альяш Клімовіч займаўся гаспадаркай, а яго старэйшы брат пайшоў у Гродна служыць жандарам. Альяш крыху ўмеў чытаць і цэлымі днямі праседжваў над Біблiяй, бо толькі гэтая кніжка была даступная ў іх хаце. Яго брата, Максіма, застрэліў рэвалюцыянер Голуб, калі на Саборнай плошчы ў Гродне страляў у начальніка губернскай жандармерыі, палкоўніка Зубава. Гэты выпадак яшчэ болей паглыбіў містычныя схільнасці Альяша. Калі ўжо астаўся ён адзін, быў жанаты і меў дзяцей, *„...калі ён пасвіў коней, раптам яго асляпіла незямное святло, на небе з'явілася багародзіца ды аб'явіла, што даручае яму пабудаваць царкву на тым пагорку, дзе яго маці нарадзіла“.* Расказваючы пра гэта, Альяш яшчэ дадаваў, што калі развіднелася, на тым жа ўзгорку знайшоў ён, завешаную на дрэве, ікону маці божай з Чэнстаховы. Іншыя дзядзькі і цёткі што-нешта ад сябе дадалі да гэтай гісторыі і так разышлася Альяшова легенда па навакольных вёсках. Ён сам у яе цвёрда паверыў. Прадаў гаспадарку і пачаў на ўзгорку за вёскай узводзіць царкву.

У той час на ўсю Рускую імперыю славіўся цудатворац Іаан Кранштацкі. Грыбаўскі Альяш выбраўся пакланіцца яму. Пакуль вярнуўся дамоў, кранштацкі цудатворац памёр, а ў Грыбоўшчыне якраз людзі пазбавіліся грознага бандыта Паўтарака. Дык разышлася вестка, што Іаан Кранштацкі вызначыў сваім намеснікам Альяша Клімовіча, а відомым знакам на гэта ёсць смерць азвярэлага Паўтарака.

Зерні гэтай легенды палі на спрыяльны грунт. Людзі жылі ў бядзе і цемры, ад веку прагнулі лепшай долі. Тое, што прапанаваў ім Альяш, было па-мужыцку простае і даступнае сялянскаму ўяўленню. Ён адналькава кляйміў і па-

Працяг на стар. 4

Пачатак на стар. 1

НАШ З'ЕЗД

Як паказваюць анкеты, выпускнікі беларускага ліцэя вучыліся ў наступных школах у краіне і за граніцай: Медыцынская акадэмія ў Беластоку, Вышэйшая педагагічная школа ў Лодзі, СГПіС — Варшава, СН — Беласток, ВСІ — Беласток (цяпер Беластоцкая палітэхніка), СГГВ — Варшава, ВАТ —Варшава, Варшаўская палітэхніка, ВСР — Ольштын, ВСЭ — Сопат, УМКС — Люблін, ВСП — Аполе, Варшаўскі універсітэт, Медыцынская акадэмія — Люблін, Дзяржаўная школа рыбалоўлі ў Гдыні, Медыцынская акадэмія — Лодзь, універсітэт Міцкевіча ў Познані, ВАМ — Лодзь, Хрысціянская акадэмія тэалогіі — Варшава, Вышэйшая марская школа ў Ленінградзе, СН — Элк, Шчэцінская палітэхніка, Гданьская палітэхніка, СН — Торунь, ВСП — Жэшаў, Вышэйшая афіцэрская школа механізаваных войск у Вроцлаве, Тэхнічная афіцэрская школа авіяцыйных войск, Вышэйшая школа ваеннага флоту, універсітэт Леніна ў Мінску, Педагагічны інстытут у Мінску, спецыяльныя паматуральныя школы ў Беластоку, Варшаве і іншых гарадах краіны.

А выйшлі ўсе з зялёных вёсак, мястэчак і гарадоў Бельскай зямлі.

І ўсе нашы дарогі вядуць сюды, як піша Віктар Швед — выхаванак Беларускай гімназіі ў сваім вершы „Бацькоўскі парог“: „Дзе б толькі мяне лёс не кінуў, з далёкіх і блізкіх дарог, заўсёды знайду пуцявіну на родны, бацькоўскі парог“.

„Які я быў шчаслівы, — напісаў у памятнай кнізе з'езду адзін доктар сельскагаспадарчых навук, — калі здаў экзамен і быў прыняты ў Беларускі ліцэй. Такое самае шчасце перажываю і цяпер, калі прыехаў на з'езд і сустрэўся з сябрамі“.

Немагчыма без хвалявання ацэньваць з'езд, які быў з'ездам вялікіх эмоцый. Людзі абдымаліся, цалаваліся, плакалі і гаварылі. А гаварылі па-свойму, па-беларуску, па-школьнаму. Цудоўна спявалі беларускія песні. Расказвалі анекдоты са школьнага жыцця і пра настаўнікаў. Ці ж можна было абысціся без іх у гэту чароўную ноч, адну за 30 год, калі ўсе пакаленні школы апынуліся побач, за адным сталом. Ці ж можна было не паддацца спакусе затрымаць час і павярнуць яго на 30, 20, 10 год? На світанні бельскія кватэры нашых калег былі перапоўнены, ды не спаў ніхто. Раніцай другога дня, у нядзелю з'езд зладжаў вянкі і кветкі на магілах настаўнікаў, а таксама ля помнікаў загінуўшых за вызваленне. Гэты момант быў сумны. Сумны, што некаторыя з настаўнікаў і першы дырэктар не змаглі раздзяліць з намі радасці сустрэчы. Ва ўсіх тэлеграмах і лістах з'езду, ва ўсіх выступленнях было столькі жывой памяці і ўдзячнасці дырэктару Яраславу Кастыцэвічу, „найлепшаму бацьку“!

„Як я ганарылася і радавалася за нашых калег. Глянь, якія мудрацы, якія вялікія і паважаныя людзі павырасталі з іх“. Гэтак рапартавала свае адчуванні пасля сустрэчы выпускнікоў з уладамі адна з удзельніц з'езду. Гаворачы пра свой гонар за іншых яна падкрэсліла агульнае пачуццё і ўзаемнае на з'ездзе пачуццё: мы ўсе ганарыліся і ганарымся адзін за аднаго і кожны за ўсіх. Мы ў гэтыя два незабыўныя дні зразумелі яшчэ глыбей і мацней, які блізкія мы сабе, зразумелі, што ані адлегласць, ані час не парвуць сардэчнай сувязі між намі і нашай бельскай школай.

Вера Леўчук

(Працяг са стар. 2)

Усё больш ашчадных сялян

— Так, — пацвярджае дырэктар. — Неўзабаве, калі пяроймем ад малачарняў заплату за малако, кожны гаспадар амаль 90 працэнтаў свайго даходу будзе атрымоўваць у касе спулдзельчых банкаў.

Да гэтай перспектывы, шчыра кажучы, аднэшуся я з так званымі мянымі пачуццямі. Да яе насцярожвае мяне ранейшы вопыт. Цяпер кожны гаспадар, які хоча купіць у ГС-е штучныя ўгнаенні, прамысловыя кармы, нейкае збожжа ці што іншае, найперш вымушаны ісці ў ГС-аўскае бюро, дзе яму выпісваюць квітанцыю. З гэтымі квітанцыямі пасля ідзе ён у касу спулдзельчага банка, а затым на ГС-аўскі склад з таварамі. Падобная працэдура адбываецца, калі гаспадар штосьці прадае. Усюды траціць ён час, стоячы ў чарзе, ды заўсёды павінен спяшацца, бо „паненка з-за акенка“ ані мінуты даўжэй вызначанага часу афармляць справы не захоча.

Дырэктар Стэльмашынскі сцвярджае, што яны робяць усё магчымае, каб эканоміць час гаспадара, а ў перыяд вышэйшага напліву кліентаў прадаўжаюць гадзіны працы сваіх кас.

— Найлепш аднак, — раіць дырэктар, — завесці ў нас **разлікава-ашчадныя** рахункі, якія вельмі абляхчаюць жыццё кожнаму селяніну.

— Што гэта такое?

— Мяркую, што найлепш паінфармуе зацікаўленых бліжэйшая мясцовая пляцоўка нашага банка, якіх на Беласточчыне маем мы аж 219.

Раю звярнуцца ў адну з іх.

Максім Нурэцкі

ЗЛОДЗЕЙ

На Гайнаўшчыне паявіўся небяспечны злодзей. У Нараўцы ўзламаўся ён у клуб „Руху“, харчавы кіёск, у Свінаровах украў веласіпед, у Масеве ўлез у хату лесніка і абакраў, у Ляўкове абакраў царкву, а ў Галубоўскага ўкраў добрага пяцігадовага каня. Штонекалькі дзён у гэтай мясцовасці пакража.

(мх)

Новы пасёлак

Хуткім тэмпам расце наймалодшы беластоцкі жыллёвы пасёлак „Прывакзальны II“, які будуе адзін з трох беластоцкіх жыллёвых кааператываў — „Сям'я чыгуначніка“. Пасля заканчэння яго пабудовы ў 1977 годзе, атрымае тут кватэры сем тысяч жыхароў.

На новай вуліцы Прывакзальнай, якой яшчэ няма ў ніякай афіцыйнай карце горада Беластока, вырас першы пяціпавярховы будынак на 120 больш-ых і меншых кватэр. Першыя жыхары новага пасёлка будуць спраўляць наваселле ўжо ў кастрычніку гэтага года.

Побач будуюцца яшчэ два жылыя будынкі. Адзін з іх будуе ЗМС-аўская моладзь. Спадзецца яна атрымаць новыя кватэры пад Новы Год.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

(Працяг са стар. 3)

АПОВЕСЦЬ ПРА ПРАРОКА АЛЬЯША

ноў, і духавенства за іх здзерствы. І таму тысячы пілігрымаў з усёй Заходняй Беларусі пачалі вандраваць у Грыбоўшчыну. А чым далей ад яе, тым „святейшы“ становіўся прарок Альяш.

Аўтар *„Вершалінскага раю“* пабудаваў сваю аповесць так, як культ Альяша знаходзіў адлюстраванне ў свядомасці вясковага насельніцтва.

Варта яшчэ адзначыць, што *„Вершалінскі рай“* — гэта не толькі і, бадай, не перш за ўсё гісторыя жыцця і дзейнасці прарока Альяша. Гэта аповесць аб міжваенным перыядзе жыцця сялян на Беласточчыне, гэта вобраз нашай вёскі з усімі яе супярэчлівымі плынямі і намаганнямі. Побач багамолаў, бачым тут і КПЗБ-оўцаў, і членаў ТБШ, і звычайных сялян, якія гаравалі ад жніва да жніва.

Гэтая кніжка заслугоўвае на зацікаўленне, і добра было б, каб апынулася яна ў продажы ў магазінах „Дома кніжкі“ на тэрыторыі Беласточчыны.

Віктар Рудчык

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА XXIII

Урбаністычная тэматыка. У другім і трэцім вершы цыкла „Места“ ўпамінаецца Вільня. Другі верш пачынаецца ад слоў:„Вулкі Вільні зіяюць і гулка грымяць“. Трэці мае загаловак „У Вільні“. У гэтых вершах Багдановіч выступае ў ролі паэта-фатографа, паэта-рэгістратара фактаў. Аднак у заканчэнні першага і другога верша Багдановіч адступае ад фатаграфізму і аддаецца рэфлексійнаму роздуму. Верш „Вулкі Вільні зіяюць і гулка грымяць“ адзначаецца даскаманай назіральнасцю Багдановіча. Паэт падае ў ім вялікую колькасць фактаў, дэталяў. Здавалася б, што гэта магло б зашкодзіць мастацкасці верша, што такі верш зменіцца ў пералік, у антымастацкі публіцыстычны рээстр. Багдановіч, аднак, умела жанглюе гэтымі фактамі і стварае аўтэнтычны клімат гарадскога жыцця:

„А завернеш ў завулак — ён цесны, крывы;
Цёмны шыбы глухіх, старасвецкіх будынкаў;
Між каменнямі — мох і сцяблінкі травы,
І на вежы, як круглае вока савы,
Цыферблат — пільны сведка мінулых учынкаў.

Ціша тут. Маўчаліва усталі — і сняць
У небе купалы, брамы, байніцы і шпіцы;
Грук хады адзінокай здалёку чуваць,
Часам мерныя ўдары звана задрыжаць
І замоўкнуць, памкнуўшы ад старай званіцы“.

Прачытаеш гэты верш, і адразу перад вачыма паўстае фрагмент горада. І чытач думае: я ж і сам не раз бачыў такі горад. У гэтым якраз і праяўляецца сіла мастацкага ўнушэння.

Другі верш „У Вільні“, хаця прысвечаны, як і першы, вячэрняй Вільні, адрозніваецца значна ад першага. Першы верш адзначаецца лагічнай дэталёвасцю. Толькі першая страфа яго з'яўляецца ілюстрацыяй нейкай цэнтральнай вуліцы. У наступных строфах Багдановіч займаецца апісаннем толькі аднаго завулка. Згэтуль вынікае паслядоўнае апісанне ўсіх дэталяў і фактаў, звязаных з гэтым завулкам. У вершы „У Вільні“ паэт адступае ад гэтага прыёму. У трынаццаці радках твора прадставіў ён усю панараму Вільні. Верш мае характар прыспешанага фільма, эскізаў, кароткіх замалёвак. Паэт пераскокавае з прадмета на прадмет. У вершы хутка мяняюцца незакончаныя інфармацыі і карціны. Малюнкі заходзяць тут адзін за другі. Факты тут сыплюцца лавінай. Нягледзячы на гэтую адарванасць вобразаў, якая падкрэсліваецца ў вершы вялікай колькасцю многакроп'я, нягледзячы на ўсю стракатасць у суме атрымліваецца цікавая карціна гарадскога пейзажу. Першы верш адзначаецца статычнасцю, у другім пануе дынаміка:

„Ліхтарняў свет у сіняй вышыне...
„Вітрыны... мора вывесак... як плямы,
Анонсы і плакаты на сцяне.
Кіпіць натоўп на жорсткім вулак дне!
Снуюць хлапцы, суюшчыя рэкламы...
Разносчыкі крычаць ля кожнай брамы...
Грук, гоман, гул, — усё ракой імкне.
А дальш — за радам кас, ламбардаў, банкаў —
Агні вакзала... павадка фурманкаў...
Віры людзей... сіпяшчы паравоз...
Зялёны семафор... пакгауз... склады...
Заводаў коміны пад цьмой нябёс...
О, горада чароўныя прынады!“

У нас такое ўражанне, што на працягу хвіліны паэт аббег увесь горад і апісаў яго. І як жа гэтыя выпадковыя факты, вырваны з гарадскога жыцця, укладающца ў прыгожую і лагічную мазаіку урбаністычнага пейзажу! У гэтым і праяўляецца сіла Багдановічаўскага ашчаднага стылю.

Усё гэта гаварылі аб тым, што Багдановіч адносіўся да горада з сімпатыяй. Думка гэтая знаходзіць пацвярджэнне і ў апошнім радку прыведзенага верша. Здавалася б, што гарадская суматоха павінна адпіхаць паэта-лірыка. Тым часам гарадскую мітусню называе Багдановіч „галоўнай прынадай“. Так, паэт улюбёны ў горад.

Наступны верш „За дахамі места памеркла нябёс пазалота“ — гэта зноў твор, прысвечаны вячэрняму гораду. Спецыфіка верша заключаецца ў тым, што хаця ён і прысвечаны гораду, дык усё ж не горад з'яўляецца яго галоўным героем. Верш мае глыбокі філасофскі падтэкст. Паэт угледзеца ў гарадскі ліхтар і бачыць, як вакол яго ўецца машкара, стараючыся безупынна прабіцца да святла. Гэтую сітуацыю паэт пераносіць на сябе, а можа на нашаніўскі рух, а можа на лёс свайго народу. Цяжка сказаць.

„І ўспомніў я час: сярэдзь асенняй нахмуранай ночы
Музыка зайграла, агні ў вышыне запалілі,
І дыхалі грудзі шырока, свяціліся вочы...
Мы к светлу ўзляцелі... і шкло ўкрут яго напаткалі“.

Зразумела, маем тут дачыненне з алегорыяй. Які канкрэтны сэнс гэтай алегорыі, сказаць цяжка.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ЯН ЖЫЖА

Селянін вёскі Міхнаўка Гайнаўскага павету Ян Жыжа гаспадарыць на 32 гектарах зямельных угоддзяў. Належыць ён да перадавых гаспадароў у Нараўкаўскай гміне. Гадуе дзевяць кароў. Дзяржаве прадае ён у сярэднім 3,5 тоны жыта і каля двух тон бульбы. Усе палявыя работы механізуе. Мае ўласны новы трактар і камплекты падвесных машын. Сваімі машынамі дапамагае ў працы таксама аднавяскоўцам. У мінулым годзе міхнаўскі гаспадар пабудаваў вялікую прыгожую абору, каб магчы прынамсі ўдвая павялічыць гадоўлю кароў. У будучыні намераны ён спецыялізавацца іменна ў гадоўлі буйнай рагатай жывёлы.

У наступным годзе Ян Жыжа пачне будаваць новую клуню, пакольк і з году ў год лепш удаюцца збожжавыя культуры, ды і сена збірае ён больш пасля праведзенай меліярацыі.

Перадавы гаспадар з Міхнаўкі ветлівы і сімпатычны. І працу любіць. А вядома, хто пільна працуе і ўмее ашчаджаць, той і мае.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

МІХАСЬ ГАЦУТА

Такі цяпер добры час, што калі хто цвёрда пастанавіў атрымаць якую-небудзь прафесію, ён гэтага даб'ецца. Міхась Гацута жыве і працуе на гаспадарцы ў сваёй роднай вёсцы Новы Корнін, што ў Гайнаўскім павеце. Апрацоўваў зямлю і вучыўся завочна ў Сельскагаспадарчай акадэміі ў Варшаве. Дзякуючы здольнасцям і працавітасці, законччў гэтую вышэйшую ўстанову і з'яўляецца сельскагаспадарчым спецыялістам.

(мх)

Наступны верш „На глухіх вулках — ноч глухая“ — гэта верш аб начным горадзе. Горад бязлюдны. Няма ў ім карцін гарадскога жыцця. Ёсць толькі роздум аб лёсе горада і аб яго спецыфіцы. Адзіным элементам гарадской рэчаіснасці, які выступае ў вершы, з'яўляецца тэлеграфны стоўб, у стогн якога услухваецца паэт.

Аднатэмнасцю адзначаецца таксама верш „Сеў хлопчык з шклянычкай ля вулічнага ганку“. Тут няма ніякіх дэталяў гарадскога пейзажу. Выступае толькі хлопчык, які выдувае мыльныя пузыры.

Апошні верш гарадскога цыкла „Завіруха“ — гэта ўспененая імпрэсія аб снежнай буры над горадам:
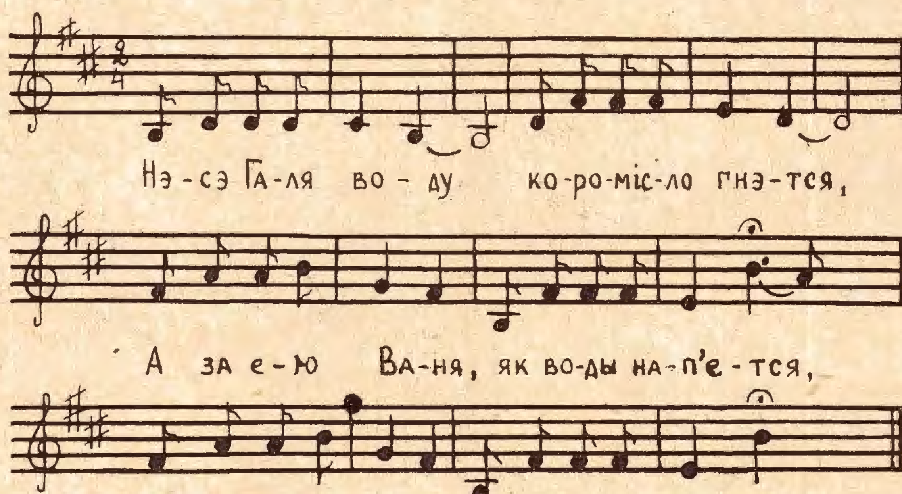
„У бубны дахаў вецер б'е,
Грыміць па ім, звініць, пяе,
І спеў ліецца ўсё мацней, —
Гулянку справіў пан Падвей“.

Паўторы, рытміка, кароткасць радкоў — усё гэта дасканала набліжае стылістыку верша да клімату буры, да ўдараў ветру. Хаця паэт і апісвае суровую і грозную з'яву, дык усё ж такі верш мае радасны характар.

З усяго сказанага відаць, што Багдановіч захапляўся найбольш вячэрнім і начным горадам. Каларыстычны эфект, выклікаючы з накіду святла на дэталі горада, мог бы сведчыць аб праявах імпрэсіяністычных прыёмаў на урбаністычнай паэзіі Багдановіча.

ФАЛЬКЛОР

ЛЮБОЎНАЯ

Нэсэ Галя воду, коромісло гнэтся,
А за ею — Ваня, як воды нап'ется,
А за ею —Ваня, як воды нап'ется:
— Галю молодая, дай воды напытысь,
На твое лічэнько дай хоть подывытысь,
На твое лічэнько дай хоть подывытысь.
— Іды ў садочок, там воды напыйся,
Буду ў садочку — прыды, подывіся.
Буду ў садочку — прыды, подывіся.
Зайшоў у садочок — зазуля ковала:
— А ты мэнэ, Галю, той нэ шановала,
А ты мэнэ, Галю, то й нэ шановала!
— Стэліся, барвінко, буду поліваты,
Вэрныся, муой Ваня, буду шановаты!
Вэрныся, муой Ваня, буду шановаты!

Ад Марыі Крук, 1930 года нараджэння, вёска Тапчыкалы, Бельскага павету, запісаў 12 жніўня 1974 года Мікалай Гайдук. Ноты запіс з магнетафоннай стужкі зрабіла Людміла Панько.

СІБІРСКІЯ БАЛАДЫ

ТАБОЛЬСК

Дваццатае ліпеня, раніца. Цягнік наш даехаў да Табольска. Затрымаўся перад вакзалам. Выглядаем. Па дарозе ходзяць людзі з чамаданамі і мяшкамі. Ідуць маладыя хлопцы. Усе кудлатыя. Нагавіцы на іх шырокім клёшам. Значыць, заходняя мода пранікла ў глыбокую Сібір. Цягнік кранаецца, затрымліваемся на вакзале, нядаўна пабудаваным. Прыгожы ён, вялікі, ясны. Праз момант пад'язджаюць аўтобусы. Сядаем і едзем у Табольск, да якога яшчэ адгэтуль 20 мінут язды. Дарога дрэнная. Моцна кідае аўтобусам, і таму цяжка што-колечы запісаць.

Аўтобусы павярнулі налева, і з-за павароту вынырнулі вялікі палетак пшаніцы. Роўная, як падстрыжаная. Невысокая, але з вялікімі каласамі. Добры ўраджай! Палетак канчаецца, і пачынаецца тайга.

Не так я яе сабе ўяўляў. Думаў я заўсёды аб магутным лесе, а тут сярэдняй таўшчыні мешаны лес, які даволі хутка канчаецца. З-за лесу вынырнула вёска. Хаты, гаспадарчыя будынкі. Большасць крытая этэрнітам, некатырыя — дошкамі. Ніводнай няма, крытай саломай. Над хатамі лес тэлевізійных антэн. Праехалі вёску, зноў акружае нас тайга, але ненадоўга, бо зноў уязджаем у вёску. Тут хаты горшыя, чым у першай вёсцы, але выступае тут тыповае сібірскае будаўніцтва. Хаты з круглякоў з доўгімі вугламі і вялікая колькасць вокан. Акно ад акна знаходзіцца ў 20-30 сантыметрах. Пэўна, у хатах з такой колькасцю вокан халадна зімой, але тут, у Сібіры, дрэва на топліва хапае.

Мінаем нейкую базу, застаўленую бульдозерамі, трактарамі, грузавікамі. Мінаем нейкую дзіўную, поўную кантрастаў мясцовасць. Маленькія старыя домікі стаяць побач з вялікімі пяціпавярховымі будынкамі. Ля старых домікаў вялікія драўляныя брамы.

І ўрэшце даволі вялікі горад — гэта Табольск. На плошчы вялікі плакат: „Приветствуем участников дней советской литературы на Тобольской земле“. Крута з'язджаем уніз — і там, у даліне ля Іртыша другая частка Табольска. Тут дамінуюць старыя будынкі, сярод якіх тырчаць купалы цэркваў. На адным з купалаў вырезаны з бляхі сцяг, серп і молат.

Пад'язджаем да прыстані. Чакае нас тут судна „Ленінскі камсамол“, якім праплывем мы па Іртышы і Обі каля 1500 кіламетраў. Размяшчаемся ў каютах. Я буду „жыць“ з армянскім паэтам Георгам Эмінам. Нізкі, з вусамі і барадой, вясёлы. Напэўна будзе нам добра.

Зноў вяртаемся ў аўтобусы і едзем на снеданне. Пасля снедання выходзім у горад. Мясцовыя жыхары адразу паказваюць нам будынак, у якім пасля рэвалюцыі сядзеў 250 дзён апошні рускі цар Мікалай II. Седзячы ў Табольску, Мікалай з энтузіязмам пілаваў дровы. Ніводзін з маладых чырвонаармейцаў, якія пільнавалі цара, не вытрымліваў з ім пры пілe. У 1918 годзе ў сувязі з тым, што да Табольска набліжаліся войскі Калчака, якія маглі вызваліць цара і паслугоўвацца ім у барацьбе з рэвалюцыяй, мясцовы рэвалюцыйны камітэт пастанавіў расстраляць Мікалая II. У гэтым жа будынку прыгавор быў выкананы. Такім чынам памерла руская манархія.

Ад дзесятай да чатырнаццатай — экскурсія па горадзе. У нас дзіўны экскурсавод — чалавек гадоў пяцідзесяці, дробны чалавек, які на працягу чатырох гадзін расказваў, крычаў, спяваў. Я яшчэ не бачыў чалавека, настолькі закаханага ў свой горад. Мясцовыя пісьменнікі гаварылі, што пасля кожнай экскурсіі гэты чалавек настолькі стамляецца, што прынамсі 3-4 дні хварэе. Шкада, не запісаў яго прозвішча...

Алесь Барскі

(Працяг са стар. 1)

ПАСЛЯ ТРЫЦЦАЦІГАДОВАГА РАССТАННЯ

падалося ў напрамку Беластока, узялі яны з сабою і Колю. У дажджлівы лістападаўскі надвячорак прыблукаў ён у Кныпын і схаваўся на старых могілках. У нейкім магільным склепе выграб сабе нару, нанасіў сухога лісця. Вязўся паказваць людзям, каб часам не трапіць у лапы гітлераўцам і зноў не апынуцца ў канцылагеры. Там Колю знайшлі яго кныпынскія сябры. Хлапца спачатку ўзяў к сабе крывадушны чалавек, які намерваўся зрабіць з яго бясплатнага пастушка ды парабка, а яго жонка не шкадавала хлапцу штурхачоў. І іменна тады не стрывала сэрца пані Феліцыі Цутэр, яна забрала к сабе хлапца і заапекавалася ім як родным сынам, Цутэры ж сваіх дзяцей не мелі. Яны перахавалі шчасліва Колю праз тры гады фашысцкай акупацыі.

Летам 1944 года на Беласточчыну прыйшло вызваленне. Цутэры пераехалі на сталае жыхарства ў Беласток і Колю паслалі ў беларускую пачатковую школу. Адначасова праз польскі і савецкі Чырвоны Крыж пачалі шукаць прыёмных бацькоў і родную маці хлопца. Праз некалькі месяцаў азвалася прыёмная маці з Акцюбінска. Цяжка было развітвацца Цутэрам са сваім прыёмным сынам, але ўсё ж яны рашылі выслаць дзіця да яго родзічаў.

Пад апекай каменданта санітарнага цягніка, забяспечаны адпаведнымі дакументамі, харчамі і адзежай, падаўся дзесяцігадовы хлапчук у далёкі Акцюбінск. Не адразу ён трапіў да сваёй прыёмнай маці — удавы па загінуўшым капітане С. Кудрашове. У час падарожжа ён захварэў і доўгі час праляжаў у шпіталі, а калі, выздаравеўшы, апынуўся ў Акцюбінску, Кудрашовай там ужо не было — яна выехала ў Алма-Ату. І ўсё ж пасля доўгіх пошукаў Колю ўдалося знайсці і Кудрашову, і сваю родную маці. Ён законччў школу, атрымаў прафесію слесара-механіка, служыў у арміі. Пасля пазнаёміўся з Галіяй Васільеўнай, яны пажаніліся і пасяліліся ў Сыркаве каля Ноўгарада.

Пані Феліцыя ніяк не магла забыць пра свайго прыёмнага сына Колю, пісала лісты ў Акцюбінск, але адтуль не было, бо і не магло быць, ніякага адказу. Пасля цяжкай хваробы памёр яе першы муж. Праз некаторы час яна выйшла замуж за другога чалавека, пасялілася з ім у Васількове. Калі жыццё ўладкавалася, яна зноў пачала пошукі Колі ўжо цераз міжнародны Чырвоны Крыж. Водгукаў ніякіх доўгі час не было, а тут памёр другі муж пані Феліцыі. Ужо жывучы ў Беластоку і будучы трэці раз замужам, яна таксама не спыняе сваіх пошукаў і тым разам атрымоўвае абнадзейваючую звестку.

*

Канцавы этап трыццацігадовых пошукаў адбываўся ўжо з удзелам нашай рэдакцыі. Да нас, у „Ніву“, стала часта завітваць пані Феліцыя Талочка і мы — Яніна Чэрнякевіч, Вера Валкавыцкая і аўтар сённяшняга артыкула — як толькі маглі сталі ёй дапамагаць. Хутка паміж Сыркавам каля Ноўгарада зачасцілі лісты, паштоўкі, тэлеграмы. І вось 4 жніўня на пероне беластоцкага вакзала мы сустракалі разам з паняй Феліцыяй і панам Эмілем іх самых дарагіх гасцей — усю сям'ю Кудрашовых, што прыехала на пабыўку ў Польшчу.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Тыповая сібірская хата.

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка“!

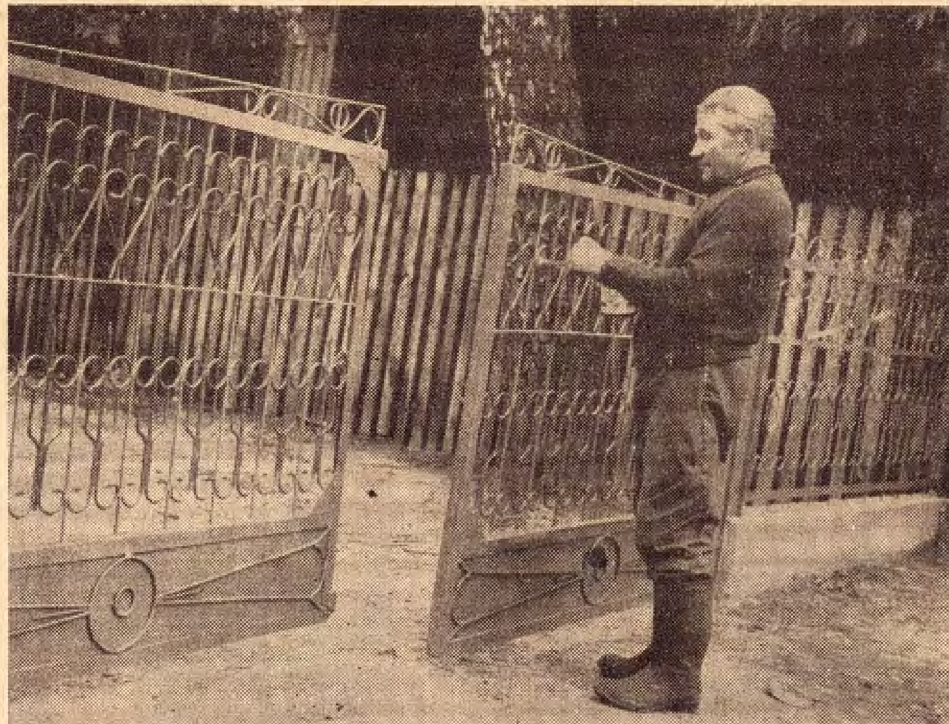
Мне 16 год. Закончыла пачатковую школу, далей вучыцца не пайшла і працую разам з бацькамі на гаспадарцы. Пакахала я Валодзю з суседняй вёскі. Часта да мяне прыязджаў. На забавах танцаваў толькі са мной. І дадому кожны раз правёў. Бацькі мае, аднак, гаварылі, што яшчэ я замаладая, каб так сур'ёзна з хлопцам хадзіць, асабліва мама асцерагала, каб што дрэннае не сталася. А тут і здарылася няшчасце. Я адчуваю сябе цяжарнай. Спачатку я нікому аб гэтым не гаварыла. Аднак мама дадумоўвалася, бо я дрэнна сябе адчувала. Пачала пытаць, штораз больш настойліва дамагалася, каб я сказала праўду. І я ўрэшце прызналася. Быў гэта ўжо чацвёрты месяц маёй цяжарнасці. Пайшлі мы тады з мамай да лекара, але ён сказаў, што пазбыцца ўжо немагчыма. Бацька, даведаўшыся, страшэнна абурыўся. Бяды поўная хата. А тут яшчэ, калі сказала я Валодзі, дык той знерваваўся, пачаў крычаць, што дзіця не яго. І больш ужо да мяне не прыехаў. Пэўна, ужо і кахаць мяне перастаў. Я пачала хадзіць з іншым хлопцам з нашай вёскі, але, калі ён даведаўся аб усім, таксама мяне пакінуў. Парай, „Сэрцайка“, што мне цяпер рабіць? Хлопцы адцураліся. Пэўна самой прыйдзецца дзіця гадаваць?

Галіна з Бельшчыны

Галіна! Нарабіла ты сабе клопатаў, ды і бацькам таксама. Не здзіўляйся, што сварацца на цябе. Ты сама яшчэ дзіця і бацькоўскай апекі патрабуеш. А неўзабаве народзіш сваё дзіця. І тут табе неабходна вялікая дапамога бацькоў, асабліва маці. І не крыўдуйся ты на іх, а прасі прабачэння. Ва ўсім жа гэтым сама ты вінавата. На Валодзю не спадзявайся. Відаць, ён яшчэ таксама не дарос да ролі бацькі, і няма тут ніякай пэўнасці, што вернецца ён да цябе. Гэтак часта бывае, што каханы хлопец, як толькі даведаецца, што дзяўчына зацяжарыла, дык уцякае ад яе як найдалей, пакідаючы адну са сваім няшчасцем. А звязвацца з іншым табе ўжо было непатрэбна. Ці думала ты яго ашукаць? Раней ці пазней, ён і так даведаўся б аб усім і напэўна б цябе пакінуў, а тым самым скамплікаваліся б яшчэ больш і так ужо даволі скамплікаваныя справы. Напэўна нялёгка табе будзе. Але што ж, за сваю лёгкадумнасць прыдзецца пацярпець.

„Сэрцайка“

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

Здзейсніліся шматгадовыя мары Мікалая Федарука з Плёскаў Бельскага павету аб прыгожай жалезнай браме. Фота Я. Цялушэцкага.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Цешча дала (без натарыяльнай умовы) дачцы і зяцю ўчастак зямлі, на якім яны завялі агарод. Гэта адбывалася адразу ж пасля вайны. У 1953 годзе цешча памерла, а яе зяць і дачка надалей карысталіся супольна агародам. Сёлета яны разышліся. Ці прыслугоўвае зяцю права да агароду?

АДКАЗ: Калі б цешча жыла дагэтуль, то зяць і дачка, якія карысталіся як уласнікі ўчасткам зямлі, дадзеным цешчай, набылі б уласнасць гэтага ўчастка з-за даўнасці. Участак зямлі з'яўляўся б поўнай уласнасцю зяця і дачкі. Аднак зяць і дачка карысталіся супольна як уласнікі толькі да 1953 года, г.зн. да смерці цешчы, і да гэтага года яны не набылі ўласнасці з-за даўнасці. Пасля смерці цешчы ўласніцай гэтай зямлі стала яе наследніца — дачка. І хаця надалей муж і жонка супольна карысталіся з участка, то самастойнай карыстальніцай была толькі жонка, а муж не меў асноў, каб набыць уласнасць з-за даўнасці.

Куток практычных ведаў

КЛОПАТЫ З ЗУБАМІ

яправільна растучыя зубы і адваротны прыкус выступаюць вельмі часта. Дарастаючыя дзяўчаты перапоўненыя сумам з прычыны гэтага і часта пападаюць у камплексы. У некаторых зубы проста няправільна стаяць, растуць яны сабе „як хочуць“ — крыва і нерэгулярна. У іншых выпадках сківіцы адна да другой пастаўлены няправільна. Напрыклад, верхняя сківіца празмерна высунута наперад, і тырчаць пярэднія верхнія зубы. Бывае і наадварот: ніжняя сківіца высунута наперад і пярэднія ніжнія зубы высунуты перад верхнімі.

Гэткія недахопы вельмі некарысна адбіваюцца на рысах твару, што найлепш відаць з профілю. Прычыны гэтых недахопаў пакуль што яшчэ дакладна не высветлены, але сцверджана ўжо, што вельмі часта перадаюцца яны па наследству — такі недахоп, як у дзіцяці, выступае ў аднаго з бацькоў. Дзеці, якіх кормяць штучна, часцей маюць адваротны прыкус, чым дзеці, якіх корміць матка груддзю. Кармленне дзіцяці раздробленай ежай у выглядзе папкі таксама можа спрыяць няправільнаму прыкусу, паколькі сківіцы не выконваюць неабходнай для іх працы, якой з'яўляецца жуццё, і не развіваюцца правільна. Несумненна, што вялікі ўплыў на дэфарміраванне сківіц маюць дрэнныя навыкі ў дзяцінстве — ссанне „для забавы“ соскі ці пальца, трыманне паміж зубамі цацкі, алоўка ці пяра.

Барацьба за здаровыя і прыгожыя зубы праводзіцца ў Польшчы вельмі энергічна. У апошнія гады гэтыя анамаліі выступаюць у штораз большай лічбы дзяцей. Бывае, што маткі заўважаюць яе і звяртаюцца за парадай да стаматолага. Найчасцей, аднак, недахопы заўважаюць дактары ў часе даследавання дзяцей у яслях, прадшколлях і школах. Чым раней будуць заўважаны няправільна развіваючыеся зубы, тым больш надзеі на тое, што можна будзе іх паспяхова вылечыць.

Дзіця, у якога няправільна развіваюцца зубы, павінна быць накіравана да спецыяліста-артадонта. Гэта доктар, які займаецца выключна лячэннем такіх зубоў. Малыя недахопы лечаць спецыяльнай гімнастыкай мышцаў твару, якая выконваецца некалькі разоў на працягу дня. У іншых выпадках неабходны спецыяльны лячэбны апарат. У даны момант прымяняюцца ў асноўным апараты, якія ўкладаюцца ў рот нанач. Зроблены яны з ружовай пластмасы і сталёвых элементаў, якія ахопліваюць зубы. Апарат рэгулюе няправільнае палажэнне зубоў і наладжвае гарманічнае садзеянне двух сківіц.

Лячэнне такімі апаратамі працягваецца некалькі год, але большасць пацыентаў прывыкае да іх вельмі хутка і рэгулярна іх ужывае. Вынікі лячэння тады бываюць лепшыя і хутчэйшыя, чым у дзяцей, якія ўкладаюць апарат у рот ад выпадку да выпадку.

Часамі, аднак, ужо праз некалькі дзён апарат вандруе на склад непатрэбных хатніх рэчаў. Не памагаюць тлумачэнні бацькоў і доктара. А гады плывуць, і няправільны прыкус з узростам становіцца ўсё больш заўважальны. Спачатку ўпарты пацыент не звяртае на гэта ўвагі. Але, нарэшце, дасягае ўзросту, калі хоча падабацца сабе і іншым, і якраз тады яго зубы становяцца праблемай нумар адзін. На жаль, найчасцей ужо тады нямнога можна зрабіць, паколькі найлепш лячыць малады арганізм. Ва ўзросце пятнаццаці год гэта вельмі ўжо цяжкая справа.

Эскулап

Ледзьве адольваючы ліпкую мутнасць у свядомасці, лейтэнант зразумеў, што пагібель яму адтэрміноўваецца. І ён як за паратунак, ухапіўся за кароценькую магчымасць жыць, абапёрся рукой аб сцяну, вельмі няўпэўнена ўстаў і адразу ж прываліўся плячом да броўкі траншэі. Тады немец дужай рукой падхапіў яго пад паху. Клімчанка ад болю і слабасці скрыгануў зубамі, тузануў руку, але немец трымаў моцна і, бесцырымонна пхнучы наперад, павёў яго па траншэі.

Вецер курыў з бруствера пылам, ад нейкай сцюдзёнай макрэдзі ламала ў патыліцы, было дужа холадна. Клімчанка зноў дробненька затросся ў неадольнай ліхаманцы і, абыякавы ўжо да таго, куды яго вялі, аслабела перастаўляў ногі. Другі немец ішоў наперадзе, здавалася, зусім безуважны да іх абодвух. Свежы марозны вецер рассыпаў на Клімчанкавай галаве валасы, — шапка недзе засталася ў траншэі, — студзіў памарожаныя зімой вушы, але ў той жа час і асвяжаў, дадаваў сілы, і чалавек, глыбей уздыхнуўшы, адчуў сябе лепей. З'явіўся першы неспакой па ўзводзе, скрозь звон у вушах ён услухаўся — не, бою паблізу не было чутна, калатнеча ў прасторы сціхла, толькі дзесьці — відаць, у зямлянцы — нейкі фрыц паўтараў адно і тое ж слова. Мусіць, тэлефаніст выклікаў пазыўныя. Клімчанка, адчуўшы сілу, мацней тузануў у немца руку, той спыніўся; тады лейтэнант выдавіў на шчоках жаўлакі і, хапаючыся за сцены, як п'яны, рушыў уперад. Немец нешта сказаў, засмяяўся дыхавічным смехам прастуджанага і пайшоў ззаду.

Лейтэнант зірнуў у адзін бок, у другі — траншэя вяла ў тыл, рова і палетка з іржышчам, дзе яны наступалі, адсюль не было відаць. Навакол было павеснавому прывольна і прасторна — чакаючы свайго часу бруяў вясновымі сокамі лес, вытаяўшы з-пад снегу, вось-вось гатова была ажыць для свае адвечнае справы зямля. Там-сям у раўчуках, разорах, на падлеску марнелі-датайвалі бы наждак хрусткія на марозе лапіны снегу, гуляў над прасторамі вецер, — сушыў зямлю. На змену бясконца доўгае сцюжы ішла вясна, і лейтэнант зразумеў: не для яго.

4.

Яго аднак не стралялі, а вялі і вялі ўсё глыбей у тыл, далей ад сваіх, ад роты, і Клімчанка ўсё выразней усведамляў, што гэта шлях назаўжды, што звароту яму ўжо не будзе.

Траншэя тым часам мялела і мялела, пакуль і зусім не скончылася ў лагчынцы дзвюма прыступкамі — яны вылезлі і апынуліся на сцяжынцы праз нейкі густаваты алешкавы хмызнячок. Клімчанка, дужа пакутуючы, стараўся ашчадней дыхаць, — ад глыбейшых уздыхаў калола ў баку і позірк заплываў туманам. Часам ён замаруджваў хаду, прыставаў, і тады задні штурхаў яго руляй аўтамата або рукой, прыгаворваючы пры гэтым: „Пшёл! Пшёл!“ Але злосці ў ягоным голасе лейтэнант не адчуваў, хоць гэта цяпер і не мела значэння. Другі, ні разу не азірнуўшыся, роўным крокам ішоў наперадзе.

На сцяжынцы ім трапіліся чалавек шэсць салдат, — мабыць, сувязістаў. Абвешаныя шпулькамі з чырвоным кабелем, сумкамі, зброяй, яны насцярожана саступілі са сцежкі перад афіцэрамі і, мінаючы палоннага, кожны з іх укалоў яго зацятым, злым позіркам. Адышоўшы, яны яшчэ азіраліся, але Клімчанка ўжо не адрываў ад зямлі свайго позірку. Усё, што было наўкола, яго амаль не датычыла.

Так яны выйшлі к дарозе. Гэта было ў шырокім раўчуку-разлозе, побач з мастком цераз замерзлы ручай. На невялікай прагаліне між кустоў збоч дарогі стаяла, абы-як загнаных, некалькі крытых брызентам машын. Дол між іх быў утаптаны і стракаты ад плямаў гаручага і змазкі, побач валялася некалькі бочак, і салдат у камбінезоне, адкінуўшы ўбок руку, валок да машыны цяжкую каністру. Два другія нахілялі бочку, з якой ліўся ў вядро бензін. Пярэдні канваір Клімчанкі нешта запытаў у салдата з каністрай, той, ляпнуўшы па сцягну рукой, коратка адказаў і яны скіравалі ўбок, дзе пад узроўкам чарнелі дзверы зямлянак.

Спярша Клімчанку здалося, што тут штаб і, перш чым расстраляць, яму ўчыняць допыт. Але, агледзеўшыся, ён усумніўся ў той сваёй думцы. Зямлянак ва ўзмежку было ўсяго дзве; ні тэлефонаў, ні звычайнай штабной мітусні тут не заўважалася. Пярэдні немец адчыніў пафарбаваныя пад дуб — відаць, недзе знятыя ў доме — дзверы з шыбкай-акенцам у верхняй філёнцы і зайшоў у зямлянку. Следам, падштурхнуты канваірам, улез Клімчанка, і дзверы, рыпнуўшы, прыстукнуліся.

Ён ступіў на хісткія, негабляваныя дошкі, у твар ударыла гарачынёй напаленай жалезнай печкі, трошкі смярдзела дымам. На засланым коўдрай стале ляжалі паперы, гарэла нізенькая стэарынавая плошка, і нейкі маладжавы яшчэ афіцэр у кароценькім, з прарэзам, мундзірчыку, загойдаўшы агеньчык, кінуўся да ўвайшоўшага і стукнуў абцасам. Пакуль яны гергаталі аб нечым, Клімчанка, паддаючыся расслабляючай сіле цяпла, агледзеўся. Ззаду праз шыбку ў філёнцы пранікала слабое святло хмарнага дня; разам з агеньчыкам у плошцы яно ўсё ж асвятляла пярэднюю сцяну, скрозь залепленую бясконцым паўторам аднаго і таго ж плаката: шыракатвары чырвонаармеец з плоскага кацялка еў нейкае хлёбава і зусім дурнавата ўсміхаўся немцу ў касцы, што паляпваў яго па плячы з та-

ТРЫБУНА чытачоў

ВСПОМІНЫ

Хочу я прыгануць пра тое,
Што мне мой бацько расказаў.
Як людзі ўсе жылі ў спакоі,
Аж сорак першы год настаў.

Ворагі лютыя напалі
На руску власць, што ў нас была,
Укругаваю ўсё стралялі,
Зямля ад выбухаў гула.

Аж нічакання паявілісь
Іх апантаныя вайска,
Яны наперад ўсё страмілісь,
Забраць ўсю землю да куска.

А што зграбуць ў свае пазуры,
Абнішчыць зараз усё хацят,
І моладзь лапаюць, як куры,
І на работы вывозяць.

А хто хацеў ад іх укрыцца,
Хаваца мусіў у лясах,
Мусіў і з голадам мірыцца,
І смерць чакаці па часах.

Бо ворагі з імі не лічыўся,
Хто ў яго рукі пападзе,
Не дасць, каб богу памаліўся,
А на вяроўцы прападзе.

А колькі ў лагерах народу,
Жыўцом у печах папаліў,
Ды задушыць не змог свабоду,
Волі людзей не задушыў.

Ўзяўся народ ўсёй за зброю.
Пайшоў ў лясы на бой з врагом.
І не было нідзе спакою,
Ворага ждала смерць кругом.

Анатоль Антанюк

ВЕЧАРЫНА

Сонца апускалася на зямлю. Неба чырванела. На лавачцы сядзелі дзяўчаты. Яны спявалі „Ой, ляцелі гусі з броду..." Іх галасы разносіліся па вёсцы. Пад'ехаў на матацыкле хлопец і сказаў: „Добры вечар". „Сядай", — сказала Зося сумным голасам. Юрка сеў каля задумаўшайся дзяўчыны. „Чаму ты такая сумная?" — спытаўся. „Мама захварэла, — адказала Зося. — Яна ляжыць у ложку і не можа ўстаць. Мне трэба ісці дамоў. Сям'я чакае вячэры".

Развіталася і пайшла. А на лавачцы засталіся дзяўчаты і пустое месца каля Юркі.

Васіль Асеннік

кою ж ненатуральнай драўлянай ухмылкай на твары. Пад плакатам дзесятак разоў паўтараўся подпіс на рускай і нямецкай мовах. Плакат азадачыў Клімчанку і канчаткова пераканаў, што гэта не штаб. Але тады што? Гестапа? Які...
дзел?

Пакуль ...
дакладваў, ...
чы з рук ...
зняў толькі...
лася выгал...
падыйшоўш...
ры. На дву...
ся позіркам...
сваімі чорн...
заў. Той, у...
зу зірнуў ...
здагадаўся, ...
Ён стрыман...
канваірам; ...
ўсе ўтрох, ...
яго сумку, ...
брытагаловаму пачак папер. Клімчанка пазнаў чырвоную вокладку свайго пасведчання, камсамольскі білет, пасведчанні аб узнагародах, разлікавую кніжку, даведкі аб раненнях. Тут было ўсё, што многія месяцы ляжала ў яго кішэнях, апроч хіба гадзінніка і кісета з тытунём, якія, відаць, засталіся ў канваіра. Афіцэр, грэбліва скрывіўшы тонкую губу, без асаблівай цікавасці перагартаў іх і кінуў на стол. Некалькі паперак, не даляцеўшы, заматляліся ў паветры, іх угодліва падабраў з падлогі другі, у цесным мундзірчыку.

(Працяг будзе).

Турыстычная Белавежа

За тры мінулыя кварталы гэтага года Белавежу наведала 80 тыс. турыстаў, у тым ліку 4.000 замежных з больш як сарака дзяржаў. Гэта менш, чым у аналагічны перыяд мінулага года. Дажджлівае лета расстроіла планы многіх экскурсій, і яны часта адклікалі свае прыезды.

Найбольшы рух быў у ліпені (17,5 тыс.), чэрвені (17 тыс.) і маі (12 тыс.). З заграніцы ўжо па традыцыі найбольш прыязджалі немцы, французы, рускія і англічане.

Было менш клопату з харчаваннем і начлегамі. На жаль, нельга гэтага сказаць аб выдавецтвах пра Белавежскую пушчу на замежных мовах. Іх наогул не было. Цягнецца таксама друкаванне паштовак з прыродазнаўчага музея.

П. Байко

◆ ХВАЛЮЮЧАЯ СУСТРЭЧА ◆

У час Фестывалю дружбы савецкай і польскай моладзі ў Беластоку, група работнікаў камсамола з горада Гродна наведала Бельскі беларускі ліцэй.

І для гасцей, і для моладзі, і для настаўнікаў ліцэя была гэта хвалюючая сустрэча.

Перапіска бельскіх ліцэістаў з савецкай моладдзю вядзецца ўжо многія гады і ўсё больш развіваецца, а сустрэча гэта спрыяла яшчэ шырэйшым і мацнейшым сувязям.

Прадстаўляем кароткі фотарэпартаж з сустрэчы.

Ля ўваходу ў ліцэй. Дарагіх гасцей вітае дырэктар Аляксей Карпюк. За ім ліцэісткі ў парадной форме.

Вялікая гімнастычная зала ліцэя запоўнена. На сустрэчу прыйшла ўся моладзь з настаўнікамі.

Госці з хваляваннем выслухалі кароткі змястоўны даклад настаўніцы Зінаіды Навіцкай (стаіць з правага боку), якая расказала пра гісторыю школы, пра яе настаўнікаў і выпускнікоў, падкрэсліваючы значэнне І з'езду выпускнікоў. „Мы ганарымся тым, — гаварыла яна, — што наша школа расла і развівалася разам з Польскай Народнай Рэспублікай, што прыносіла свой дар краіне — давала ёй адукаваных людзей, вельмі патрэбных у розных галінах народнай гаспадаркі. Яны — жывы доказ вялікай працы і дасягненняў настаўнікаў ліцэя, якія тут працавалі ў мінулым і якія працуюць цяпер".

В. Л.
Фота **Е. Вешхоўскі**

І трава не расці

Бельскі павет не надта славіцца сваімі дарогамі. Каля вёскі Рудуты на дарозе, якая вядзе да Маліннікаў і Шэрняў, ёсць такое месца (урочышча Крушыны) даўжыні каля 400-500 метраў, дзе неабходна пракласці тры мосцікі па 100 метраў адзін ад другога. Цяпер тут у час дажджоў ні праехаць, ні прайсці. Сяляне едуць фурманкамі чужымі палеткамі, а не дарогай, і гэтым прыносяць шкоду тым гаспадарам, праз чыё поле едуць.

Калісьці ў „Ніве" была інфармацыя аб гэтым і яна дапамагла. Дарожныя ўлады ў Орлі пасля рэдакцыйнай інтэрвенцыі давезлі некалькі цэмбравінаў, і быў праложаны тут адзін мосцік. Ды як ён быў зроблены? Цэмбравіны палажылі на дарозе (не капалі ямы для іх) і сяк-так з бакоў прысыпалі зямлёй. Яны тырчаць і кожны, хто сюдою праязджае, едзе, нібы праз горку. Адну цэмбравіну ўжо праламалі і ёсць дзірка — магчымы няшчасны выпадак на месцы.

Дзіўная работа! Ці ж цяжка было зрабіць, як трэба: цэмбравіны закапаць у зямлю і засыпаць добра пяском роўна з дарогай. Цікава, што і жыхары вёскі неяк абыякава адносяцца да гэтых спраў. Можна ж было дапільнаваць, нават дапамагчы, калі мосцік гэты рабілі так нядбайна. Думаецца часам, што мо людзям лепш ехаць чужымі палеткамі і рабіць шкоду суседу, чым работу на дарозе даўесці да канца.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА КЛОПАТЫ ЧАРОМХАЎСКІХ ЧЫГУНАЧНІКАЎ

Адказвае: Powiatowy Związek Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska" w Hajnówce, ul. Górna Nr 9.

W związku z ukazaniem się notatki prasowej w 29 (960) numerze „Niwy" z dnia 21 lipca 1974 roku w sprawie niedociągnięć w handlu w osadzie Czeremcha, wyjaśniamy co następuje.

Braki wyrobów mięsnych spowodowane są zbyt niskimi przydziałami mięsa do przerobu otrzymywanymi z Wydziału Handlu Przemysłu i Usług Urzędu Powiatowego w Hajnówce. Niemniej jednak GS w Kleszczelach, do którego należą sklepy w Czeremsze, odbiera najwięcej mięsa i jego przetworów z masarni PZGS w Hajnówce, która zaopatruje detal własny i detal czterech gminnych spółdzielni w powiecie (30 procent ogólnej masy mięsnej i wyrobów).

GS Kleszczele na zaopatrzenie mieszkańców Czeremchy przeznacza ponad 50 procent otrzymywanej masy mięsnej i wyrobów z mięsa, a posiada ogółem 30 punktów sprzedaży detalicznej.

Niedobory mebli występują z przyczyn niezależnych od nas ani też GS, lecz z braku przydziałów artykułów poszukiwanych takich jak: szafy, krzesła gięte twarde i tapicerowane, wersalki, kozetki, tapczany, komplety stołowe. Deficyt obuwia i bielizny dziecięcej spowodowany jest brakiem tych artykułów w hurtowni WZGS Oddział w Bielsku Podlaskim.

Późne i nieregularne dostawy mleka do sklepów w Czeremsze występowały z braku transportu OSM w Hajnówce. Uzgodniono z kierownictwem hajnowskiej mleczarni, że dostawy mleka i jego przetworów odbywać się będą we wczesnych godzinach porannych.

Likwidacja kiosku spożywczego Nr 3 w Czeremsze nastąpiła na podstawie decyzji władz sanitarnych. Kiosk ten mieścił się w wagonie i nie można było zapewnić w nim odpowiednich warunków sanitarnych, higienicznych i z uwagi na zbyt małą powierzchnię dobrego zaopatrzenia.

W najbliższym czasie planuje się rozbudowę sieci detalicznej w Czeremsze, bowiem w budowie znajduje się jednopiętrowy pawilon handlowy, a istniejący Wiejski Dom Towarowy poddany zostanie kapitalnemu remontowi i przebranżowaniu.

Zarząd PZGS
podpisy nieczytelne

НЯМА ЎЖО МОСТУ-ПАСТКІ

Адказвае: Urząd Powiatowy w Bielsku Podlaskim.

Wydział Gospodarki Komunalnej Przestrzennej Ochrony Środowiska i Komunikacji Urzędu Powiatowego w Bielsku Podlaskim w odpowiedzi na notatkę prasową „Most pułapka" dotyczącej mostu na rzece Białej zawiadamia, iż naprawiono rozmytą jezdnię jeszcze w miesiącu lipcu.

Nadmienia się, że remont kapitalny powyższego mostu zaplanowano na rok 1975, a obecnie istniejący nadaje się do dalszego ruchu pojazdów o ograniczonej nośności do 3 ton.

Z up. Naczelnika Powiatu
Anatol Nowicki
Kierownik Referatu
Komunikacji

Do wiadomości:
1. Powiatowy Zarząd Dróg Lokalnych w Bielsku Podlaskim.

NIWA 15-950 Skr. poczt. 149 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch" Indeks 36811.

КАПРЫЗНЫ наведвальнік

Я зайшоў у кафэ. Хвілін праз пяць да мяне падышла афіцыянтка.

— Добры вечар! — сказала яна.

— Добры вечар! — пагадзіўся я.

— Прынясіце мне, калі ласка, порцыю сасісак, — папрасіў я.

— З прыемнасцю! — адказала яна і пайшла на кухню, дзе сасіскі, відаць, ужо варыліся.

Не прайшло і дзесяці хвілін, як яна зноў ля майго століка:

— Паслухайце, — сказала яна, — як вы глядзіце на тое, калі я вам замест гэтых банальных сасісак прынясу порцыю сапраўднага шашлыка? Сасіскі — гэта штодзённа, а шашлык, прыгатаваны па ўсіх правілах каўказскай кухні — сапраўдная смаката!

— Ну што ж, — сказаў я, — нясіце шашлык!

— На палачцы? — запытала яна.

— На палачцы! — згадзіўся я.

— З цыбуляй? — удакладніла яна.

— З цыбуляй, — пацвердзіў я.

Яшчэ праз пяць хвілін яна вярнулася зноў.

— А ў мяне для вас сюрпрыз!

— Які сюрпрыз?

— У буфеце з'явілася пячонка траскі ў масле. Ці ў вашым узросце есці перад сном шашлык? А пячонка траскі — гэта бялкі, прыемныя смакавыя адчуванні і, галоўнае, лёгкасць страўніка незвычайная!

— Добра, — згадзіўся я. — Давайце пячонку ў масле! Толькі, калі ласка, хутчэй!

І дзесяці хвілін не прайшло, як яна — каля мяне:

— Віншую вас!

— З чым?

— У нас з'явілася магчымасць замест зусім нясмачнай пячонкі прапанаваць вам... маянез, мяса, бульбу, цыбулю, марынаваныя гуркі, не кажучы ўжо аб цэлай сумесі ўсялякіх спецый. Спажыўна і ў той жа самы час, лёгкасць страўніка незвычайная!

— Добра! — згаджаюся я. — Нясіце ваш салат!

Роўна праз сем хвілін яна з чарговай прапановай:

— Паслухайце! Як вы глядзіце на тое, калі я вам прапаную зусім свежыя, толькі што з электрадухоўкі...

— Не трэба! — крычу я. — Дайце мне, калі ласка, тыя самыя „банальныя сасіскі", пра якія мы з вамі гаварылі ў самым пачатку.

— На жаль, сасісак ужо няма, — уздыхнула яна.

— Як гэта няма, калі я іх першым заказваў?

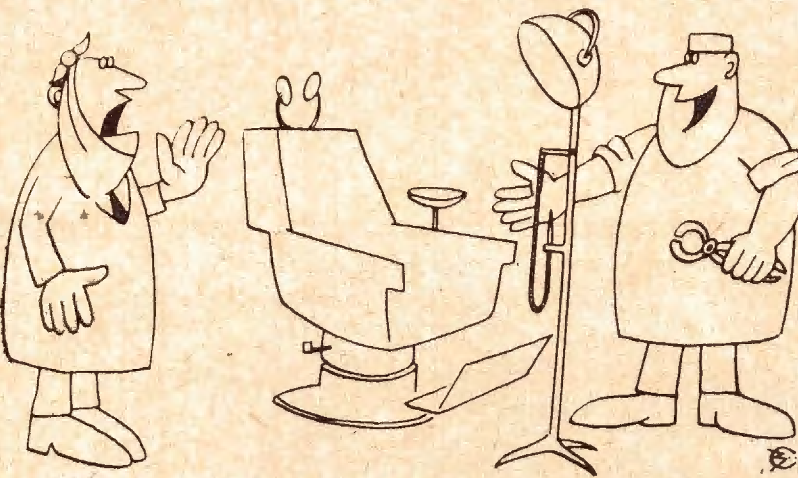
— Хто ж вінаваты, што вы такі капрызны наведвальнік? То вам дай тое, то вам гэтага захацелася...

На гэтым, уласна кажучы, і закончылася наша з ёю сустрэча.

Яна пайшла на кухню, а я выйшаў на вуліцу з незвычайнай лёгкасцю страўніка...

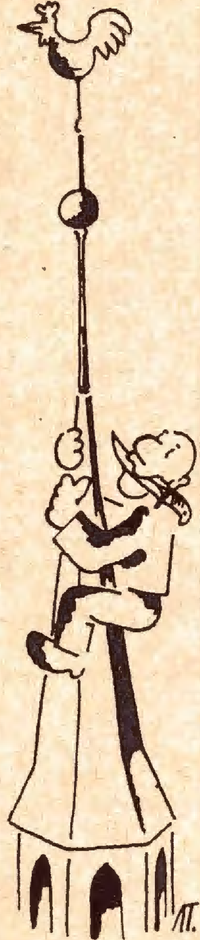
Марк Багуслаўскі

НІЎКА

— *Сядайце!*

— *Дзякую, я лепш пастаю.*

Задні ход

— Купім, любы мой,
машыну, —
Мяне жонка падбівала.
Не адбіўся б ад жанчыны,
Каб радня не ўратавала.
Дзякуй,
слоўца цесць закінуў,
Паківаўшы галавою:
— Хочаш мо,
каб ён загінуў?
Накукуешся ўдавою!
Цешча ж
тыцнула больш вострым
І грунтоўным аргументам:
— З'едзе з нейкай
вярціхвосткай,
Не здзярэш і аліментаў.
Мы жывём цяпер шчасліва,
Лад між намі
адмысловы,
Не баюся выпіць
піва,
Ёсць для жонкі
на абновы.
— Купім, любая,
машыну, —
Абяцанкай яе цешу.
Кажа:
— Лепш,
чым на тых шынах,
Пагуляць на ўлонні...
пешшу.

Пятро Сушко

СУПАКОІЎ

— Гэта сур'ёзная аперацыя, доктар?

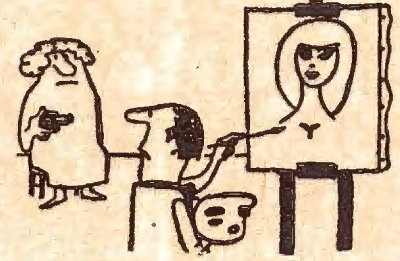
— Няўжо вы думаеце, што за сотню гульдэнаў можна зрабіць што-небудзь сур'ёзнае?

...Ён сябраў не забываў: заўсёды прыходзіў да іх у цяжкую для сабе хвіліну.

...Ён заўжды гаворыць справу, калі іншыя працуюць.

НЕ ДЫХАЕЦЦА

Чатырохгадовы Вовачка зайшоў у цёмны пакой. Праз хвіліну выходзіць і звяртаецца да маці.

— Мама, уключы святло, а то цёмна дыхаць.

УЗНАГАРОДА

Артыстка, вядомая спявачка, пасля канцэрта развітваецца, спяшаецца сесці ў аўтобус, дзе ўжо чакаюць яе сябры. Натоўп акружыў машыну. Адзін юнак прымчаў букет бэзу. Яна ўзяла кветкі і пацалавала хлопца ў шчаку. Пацалавала і... пакінула ружовы знак сваіх губ.

Спявачка зайшла ў аўтобус, аглянулася і сарамліва войкае, паказваючы юнаку выцерці шчаку.

— Не хвалюйся, гэта яму на ўспамін, — кажа барабаншчык з аркестра. — З такой узнагародай ён цяпер тыдзень не будзе мыцца.

ТАКСАМА

Французская актрыса вярнулася з падарожжа па ЗША і прывезла з гэтай паездкі пышнае норкавае футра.

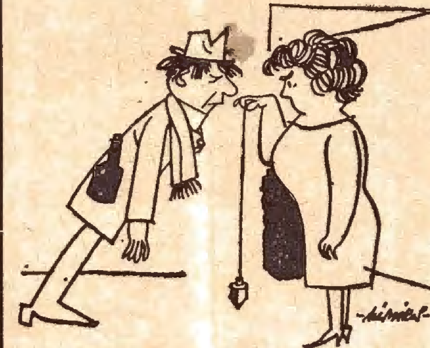
— Якое хараство! — усклікнула яе сакратарша, убачыўшы абноўку. — Як вам удалося набыць яго?

— Я сустрэла джэнтльмена, — адказала актрыса, — у якога было пяць тысяч долараў...

Неўзабаве сакратарша таксама паехала ў ЗША і вярнулася ў такім самым футры.

— Незвычайна! — усклікнула актрыса. — Як вам удалося купіць такое дарагое футра?

— Таксама, як і вам, — адказала сакратарша холадна, — толькі мне для гэтага давялося сустрэць сто джэнтльменаў, кожны з якіх меў па пяцьдзесят долараў у кішэні...

— *Зноў — сорак градусаў...*

ДУМАЎ

Гутараць мужчыны, жоны якіх паехалі на курорт.

— Я сёння купіў кулінарную кнігу, думаў, што як-небудзь спраўлюся. Ды нічога не выходзіць.

— Чаму?

— Бачыш, кожны кулінарны рэцэпт пачынаецца ад слоў: „Вазьміце чысты посуд..."

МІНІВЕРШЫ

БРАХЛІВЫ ПАЦУК

Стары пацук хваліўся драбязе,
Расселўшыся на прызбе каля дому:
— На збожжы я ката такога з'еў,
Што мне не верыцца самому.

Алесь Вашко

І ТОЕ І ДРУГОЕ

Аднойчы да хцівай гаспадыні прыйшоў госць. Стала яна думаць, як бы эканомней яго пачаставаць. Нарэшце дадумалася: „Спытаю ў яго, што б падрыхтаваць. Магчыма, з-за сціпласці наогул адмовіцца ад пачастунку?"

— Што вам падрыхтаваць: кашу або смажаніну? — спытала яна.

— Ай, падрыхтуйце і тое і другое, не прападзе, — адказаў госць.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат з Чыжыкаў змяшчаем песню

„САМАПАНІХІДА"

Парушальнікі правіл руху ў амерыканскім штаце Кентукі больш за ўсё баяцца мясцовага суддзі Джэкі Мэя. Справа ў тым, што ён, акрамя грашовага штрафу, прыгаворвае вінаватых да прымусовага ўдзелу ў ліквідацыі вынікаў дарожных аварый: да пераноскі пацярпеўшых у катастрофах, да работы па некалькі гадзін у дзень у пахавальных бюро. Другі від дадатковага пакарання — седзячы ў паліцэйскім участку, шмат разоў выслухоўваць запісаную на магнетафонную стужку пахавальную прамову на „уласным пахаванні", як калі б вінаўнік дарожнай аварыі загінуў у ёй. Мясцовыя газеты сцвярджаюць, што прыгаворы Мэя ўжо садзейнічалі скарачэнню колькасці здарэнняў на дарогах Кентукі.

ПРАДАЮЦЦА АСТРАВЫ

У заходнегерманскім горадзе Гамбургу ёсць фірма, якая спецыялізуецца пераважна на гандлі... астравамі. У яе „асартыменце" — „часткі сушы, акружаныя вадой" на любы густ і густасумаў. Самы танны з прапануемых двухсот астравоў — Бак Айленд знаходзіцца на канадскай рацэ Сент Джон і каштуе „усяго" 75 тысяч марак. Востраў Фор Блок ля ўзбярэжжа Брэтані (Францыя), хоць і меншы чым гектар ацэньваецца ў 900 тысяч марак. Яго славутасць — старадаўні замак. Амаль гэтак жа ацэнены шведскі востраў Льюнгален. Там, на плошчы ў два квадратныя кіламетры, ёсць маляўнічы дубовы гай і дзічына для палявання. Гаспадары фірмы не скардзяцца на застой у справах. За год яны аформілі продаж каля паўсотні астравоў.

Калі чалавек гаворыць табе няпраўду, адплаці яму тым, што ты выцдам бы паверыў у яе.